Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

12 АПРЕЛЬ, СЕШАНБА № 71 (819).
Сотувда эркин нархда.

ҲАР БИР ИНСОН ҲАЁТИ УЧУН ЖАВОБГАРМИЗ

Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғилишда баҳор-ёзда тошқин-сел оқимларини талофатсиз ўтказиб юбориш, келгусида бундай ҳодисаларнинг олдини олиш чора-тадбирлари муҳокама этилди

СУРАТДА: йиғилиш пайти.

А. ЗУФАРОВ тасвири. **(ЎзА).**

Шу йил 9 апрель куни республика вазирликлари, давлат қўмиталари, уюшмалар, тегишли ташкилот, муассаса ва идоралар раҳбарлари, вилоят ҳокимлари, олимлар иштирокида Вазирлар Маҳкамасида мажлис бўлди. Уни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов бошқарди.

Мажлисда республика ҳудудида баҳор-ёз ойларида тошқин-сел оқимларини талофатсиз ўтказиб юбориш, рўй берган кўчки оқибатларини тугатиш ва келгусида бундай ҳодисаларнинг олдини олиш чора-тадбирлари муҳокама этилди.

Президент Ислом Каримов мажлисни очар экан, бугунги кўриладиган масала тасодифан пайдо бўлмаганини айтди. Республикадаги гидрометеорологик вазиятни, яъни бу йил қор ва ёмғир меъёридан ортиқ ёққанини, у тошқин, сел, кўчки каби ҳалокатли ҳолатларни келтириб чиқариши мумкинлигини ҳисобга олиб, мутасадди ташкилотлар, илмий муассасалар ўз хулоса ва тавсияларини берган, ана шу таклифлар асосида Вазирлар Маҳкамаси 14 февраль куни «1994 йилнинг баҳор-ёз даврида тошқин ва сел оқимларини талофатсиз оқизиб юбориш бўйича кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар тўғрисида» қарор қабул қилган, унда бу борадаги амалга оширилиши зарур бўлган ишларни ташкил этиш юзасидан аниқ йўл-йўриқлар кўрсатиб берилган эди. Мазкур қарорни алоқадор муассаса, ташкилотлар, вилоят ҳамда туман ҳокимликлари қандай бажармоқда? Бугун ана шу масалада фикрлашиб олмоқ, ҳозирги вазият нуқтаи назаридан қўшимча чора-тадбирлар белгиламоқ лозим.

Мажлисда таъкидлаб ўтилдики, республикада кўчки ва сел-тошқинлар билан боғлиқ аҳвол анча мураккаб. 1993 йилнинг октябридан шу вақтгача Сурхондарё, Қашқадарё, Қорадарё ва Фарғона водийси жанубидаги дарёлар ҳавзаларида тўпланган ёғинсочинлар миқдори кўп йиллик ўртача кўрсаткичга нисбатан 100—120 фоизни, Вахш, Панж, Зарафшон ҳавзаларида, Норин дарёсининг юқори қисмида ва ўнг соҳилида 120—140 фоизни, Норин дарёсининг чап соҳили ҳавзаларида, Сирдарё, Чирчиқ ва Оҳангарон дарёларининг ўнг қирғоқларида 140—170 фоизни ташкил этди.

Шу йил март ва апрель ойларидаги ёғингарчиликлар тошқин ва кўчки хавфи бўлган минтақаларда намликнинг кўпайишига сабаб бўлди. Кўпгина дарёлардаги сув миқдори нормадагидан анча юқори даражададир. Ҳароратнинг кескин кўтарилиши ва қорларнинг тез эриши натижасида апрель-май ойларида Тошкент, Жиззах, Сирдарё, Самарқанд, Навоий, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларининг ҳамда Фарғона водийсининг тоғолди минтақаларида сел ва сув тошқинлари рўй бериши мумкин.

Мутахассисларнинг хулосасига кўра, шу йилнинг апрель-май ойларида тўсатдан рўй бериши мумкин бўлган кўчкилар биргина Тошкент вилояти ҳудуди бўйича 56 аҳоли пунктига, 600 дан зиёд хонадонга, 68 йўл, асосий каналларнинг 32 участкасига ва бошқа иншоотларга таъсир этиши мумкин.

Лекин вақтида кўрилган тадбирлар ҳалокатли оқибатларнинг олдини олиш, республика кўрадиган зарарни анча камайтириш имконини берди. Мисол тариқасида шуни айтиш керакки, қўшни давлатларда ўтган йили кўрилган зарар, расмий маълумотларга кўра, 300 миллиард сўмдан кўпроқни ташкил этган. Ўтган йили Ўзбекистонда бирорта ҳам халқ хўжалиги иншооти талофат кўргани йўқ.

Мавжуд шароитни назарда тутиб жойларда сув тошқинларига қарши кураш комиссиялари ташкил этилди, доимий фаолият кўрсатадиган штаблар ишлаб турибди, сел ва сув тошқини хавфи кучли бўлган жойлар аниқланди. Аҳолини хавф-хатарсиз жойларга вақтинча кўчириш чора-тадбирлари кўрилмоқда. Хусусан, Қашқадарё ҳокимлигининг фавқулодда вазиятлар бўйича комиссияси вилоят ташкилотлари билан биргаликда қисқа вақт мобайнида 488 оила яшайдиган 41 қишлоқни хавф-хатарсиз жойга кўчирди. Улар учун шошилинч тартибда 13 минг квадрат метр уй-жой қурилди, бу ерларни обод қилиш учун 360 миллион сўм ажратилди. Хавфли жойлардан кўчирилган меҳнатга лаёқатли аҳолининг ҳаммаси ишга жойлаштирилди. Кўчиб келинган жойда одамларнинг истиқомат қилиши учун зарур шарт-шароит яратилди, тиббий хизмат кўрсатиш йўлга қўйилди.

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарори

ПУЛ МУОМАЛАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ВА «СЎМ-КУПОН»НИНГ ХАРИД ҚУВВАТИНИ ОШИРИШ БОРАСИДАГИ КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Пулнинг барқарор муомалада бўлиши, «сўм-купон»нинг харид қувватини ошириш ҳамда Марказий банкнинг олтин-валюта заҳирасини яратиш учун зарур шарт-шароитларни вужудга келтириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Шу йилнинг 15 апрелидан бошлаб Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида Россия банкининг пуллари муомалада бўлиши ҳамда юридик ва жисмоний шахслар томонидан барча тўлов турларига қабул қилиниши тақиқлансин.

Мулкчилик шаклларидан қатъи назар, савдо ташкилотлари ва корхоналарга, бошқа юридик шахсларга, шунингдек, жисмоний шахсларга назорат-касса аппаратлари албатта мавжуд бўлган тақдирда эркин муомаладаги валютага товарлар сотиш ва хизматлар кўрсатишга рухсат берилсин.

2. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси манфаатдор идоралар ва ташкилотлар билан биргаликда бир ҳафта муддат ичида 1-бандга мувофиқ савдо-сотиқ ва хизматлар кўрсатиш, шунингдек, солиқ солишни такомиллаштириш тартиби тўғрисида таклифлар киритсинлар.

3. Белгилаб қўйилсинки, юридик ва жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикасига келтирилган товарлар бўйича улар сотиб олинган маблағларнинг манбалари декларацияда кўрсатилмайди.

4. Шу нарса белгилаб қўйилсинки, «сўм-купон»нинг хорижий валюталарга нисбатан айирбошлаш курси шу йил 15 апрелдан ички ва ташқи бозорларда амалда таркиб топаётган конъюнктурани ҳамда нархлар нисбатини ҳисобга олган ҳолда Ўзбекистон Республикасининг валюта биржасида мунтазам ўтказиб туриладиган савдолар чоғида белгиланади.

«Ўзистиқболстат» Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, «Ўзулгуржибиржасавдо», «Ўзбексавдо» уюшмаси билан биргаликда товарларнинг тақдим этиладиган рўйхати асосида тегишли валюталарнинг нисбатларини мунтазам ва холисона аниқлаш учун ички, Россия ҳамда Ўрта Европа бозорларидаги нархларни ҳисобга олувчи автоматлаштирилган тизимни вужудга келтирсинлар.

5. Белгилаб қўйилсинки, хорижий валюта билан бажарилган операциялар бўйича ҳисоб-китоб ва солиқ солиш Ўзбекистон Республикасининг валюта биржасидаги савдоларнинг натижалари бўйича қайд этиладиган Марказий банк курсига мувофиқ корхоналар ва ташкилотлар томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги, Марказий банки, Давлат солиқ қўмитаси бир ой муддат ичида корхоналарнинг хорижий валюталар, жумладан, собиқ СССР республикаларининг миллий валюталари билан операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоб-китоби ҳамда ҳисоботи тартибини ишлаб чиқиб, тасдиқласинлар.

6. Ўзбекистон Республикасининг Марказий банкига:

Ўзбекистон Республикасининг доимий ишлайдиган валюта биржаси шу йил 15 апрелдан иш бошлашини таъминлаш;

банкларнинг вакиллари, Ички ишлар вазирлиги, Алоқа вазирлиги, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси, Ўрта Осиё темирйўли бошқармаси, «Ўзбектуризм» миллий компанияси ҳамда бошқа идоралар билан биргаликда аҳолига валюта алмаштириб берадиган пунктлар тармоғини ташкил этиб, уларнинг ишлаши учун барча зарур шарт-шароитларни яратиш тавсия қилинсин.

Жисмоний шахсларга Марказий банкнинг рухсатномалари мавжуд бўлган ва бундай фаолиятни амалга оширишнинг мажбурий шартларига риоя этилган тақдирда валютани алмаштириш билан шуғулланишга ижозат берилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки ўн кун муддат ичида Адлия вазирлиги ва Молия вазирлиги билан биргаликда валютани алмаштириш операциялари билан банд бўлган юридик ва жисмоний шахсларни рағбатлантириш тўғрисидаги низомни тасдиқласин.

7. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги Марказий банк билан биргаликда 10 кун муддат ичида Марказий банкка олтин ва бошқа валюта заҳираларини сотиш тўғрисида таклифлар киритсин.

8. Чет эл валютасидаги даромаддан республика валюта жамғармасига 10 фоиз миқдорда; Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрининг тегишли валюта жамғармаларига 5 фоиз миқдорида тўлаб келинган солиқ 1994 йилнинг 15 апрелидан бекор қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 3 январдаги 1-сон қарори ўз кучини йўқотган деб топилсин.

9. 1994 йилнинг 15 апрелидан бошлаб, мулкчилик шаклларидан қатъи назар, барча корхоналар учун чет эл валютасида тушадиган даромаднинг 30 фоизини Ўзбекистон Республикасининг Марказий банкига мажбурий тарзда сотиш тартиби белгилансин, шундан 10 фоизи Молия вазирлиги томонидан республика валюта жамғармасига бериш учун, 5 фоизи эса, Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари томонидан маҳаллий валюта жамғармаларини вужудга келтириш учун сотиб олинади.

10. Молия вазирлиги Марказий банк ва Миллий банк билан биргаликда бир ҳафта муддат ичида чет эл валютасида маҳсулот сотишдан, шу жумладан бартер (мавоза) йўли билан тузилган битимлар (бажарилган ишлар, кўрсатилган хизматлар)дан тушадиган, бошқа моддий бойликларни сотиш ҳамда савдо-сотиқдан ташқари ишлардан тушадиган валюта даромадини Марказий банкка мажбурий тарзда сотиш тартибини ишлаб чиқиб, тасдиқласин.

11. Шу йилнинг 1 майидан бошлаб собиқ СССР республикаларининг хўжалик юритувчи субъектлари билан ҳисоб-китоблар клиринг асосида ёки эркин муомаладаги валютада амалга оширилиши белгилаб қўйилсин.

(Давоми 2-бетда).

МУСОБАҚА БАЙРОҒИ КЎТАРИЛДИ

Ўзбекистон пойтахтининг бош спорт майдони — «Пахтакор» стадионида 11 апрель куни Тошкентдаги футбол бўйича халқаро мусобақа тантанали йўсинда очилди. Ўзбекистонлик «чарм тўп» усталари таржимаи ҳолида бу воқеа билан янги саҳифа очилди. Бу ерда биринчи марта Халқаро Футбол Федерацияси (ФИФА) ва Осиё Футбол Конфедерацияси (ОФК) ҳомийлари ва ёрдамида ўтадиган мусобақа бошланди.

Марказий Осиё минтақаси — Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон, Ўзбекистон миллий терма командалари футбол майдонида саф тортиб туришди. Улар пойтахтдаги энг яхши футбол майдонларида биринчиликни, шунингдек ҳомийлар томонидан тайёрланган совринлар, эсдалик совғаларни қўлга киритиш учун курашадилар. Шуни айтиш кўнгилликки, бу мусобақаларни муваффақиятли ўтказиш учун республиканинг 29 корхонаси, ташкилоти, тижорат тузилмалари ўз ёрдамларини таклиф қилдилар. Жумладан, Тошкент учрашувининг қатнашчиси бўлган ҳар бир команда футбол тўпи тасвири туширилган кубокни эсдалик учун олади. «Совпластитал» корхонаси жамоаси спорт ҳаётидаги бу муҳим воқеага ана шундай ажойиб спорт «ўлжаси» тайёрлади.

Йиғилганлар олдида Ўзбекистон Бош вазири, республикамиз Миллий футбол федерацияси президенти А. Муталов сўзлади.

Осиё Футбол Конфедерацияси вице-президенти, ФИФА ижроия қўмитаси аъзоси Жорж Селваназан Жозеф мусобақа қатнашчиларини, меҳмонларни, кўплаб мухлисларни катта спорт байрами бошланганлиги билан табриклади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳияси садолари остида терма командаларнинг капитанлари Давлат байроғини кўтарадилар. Мусобақа очиқ деб эълон қилинади.

Мусобақани очиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, халқаро мусобақани ўтказиш ташкилот қўмитаси раиси М. Қорабоев, Тошкент шаҳри ҳокими А. Фозилбеков иштирок этдилар.

Шу куни ўн тўққизинчи апрелгача давом этадиган мусобақанинг биринчи учрашувлари бўлиб ўтди.

(ЎзА мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!

Сизнинг ватанимиз истиқлолини мустаҳкамлаш йўлидаги оқилона сиёсатингиз туфайли жонажон Ўзбекистонимиз қисқа муддат ичида жаҳонга довруқ таратди. Унинг халқаро миқёсдаги ўрни тобора мустаҳкамланиб, обрўси кундан-кунга ошиб бормоқда. Бу улуғвор ишларни рўёбга чиқаришда Сизнинг фаолиятингиз бизга ўрнак бўлғусидир.

Шу мураккаб даврда халқимизнинг осойишталигини таъминлаш йўлида сарфлаётган куч-гайратингизни юксак қадрлаймиз. Яна шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Сиз ҳамиша қалам аҳлининг, журналистларнинг энг яқин дўсти ва ғамхўр раҳнамоси бўлиб келмоқдасиз. Буни журналимизнинг қутлуғ 70 йиллик тўйи нишонланаётган кунларда яна бир бор чуқур ҳис этдик. Шу муносабат билан жамоамиз номига юборган табрик хатингиз ва бир гуруҳ ходимларимиз ватаннинг юксак мукофотлари билан тақдирланганидан бошимиз осмонга етди. Матбуот фахрийларининг эътироф этишларича, ҳеч қачон, ҳеч қайси даврда «Муштум»га нисбатан бунчалик эътибор бўлмаган экан.

Ушбу миннатдорчилик сўзларини изҳор этар эканмиз, мустақил Ўзбекистонимизнинг равнақига, истиқлолимизнинг мустаҳкамланишига тўғаноқ бўлаётган ҳар қандай нуқсон ва иллатларни йўқотиш, қўпорувчи кучларга қақшатқич зарба беришга ҳамиша тайёрмиз. Сиз амалга ошираётган улуғвор ва саҳоватли ишларда доимо камарбаста бўлиб туришга сўз берамиз.

Чуқур ҳурмат ва эҳтиром билан «МУШТУМ» журнали жамоаси.

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Қорақалпоғистон Республикаси Конституцияси бир йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш қатнашчилари Қорақалпоғистон Республикаси халқига йўллаган табриконамангиз учун Сизга чексиз миннатдорлик изҳор қиладилар.

Сизнинг самимий табриконамангиз ўзбек ва қорақалпоқ халқларининг қадимдан муштарак тарихини, бетимсол қон-қардошлигини, азиз ога-инилигини яна бир марта исботлади. Тарих ва табиатнинг оғир синовларида бирга тобланган, она Ватанимиз — Ўзбекистонимизнинг буюк келажагини яратишга ўз ҳиссаларини қўшишга бел боғлаган Қорақалпоғистон халқи Сиз белгилаб берган тараққиёт йўлидан ишонч билан дадил бораверади! Бу йўлда бизга Сиз ишлаб чиққан бозор муносабатларига ўтиш, иқтисодиётнинг сиёсатдан устунлиги, ислоҳотларни босқичма-босқич амалга ошириш, фуқароларни ижтимоий ҳимоялаш борасидаги тамойиллар мукаммал қўлланма бўлади!

Қадрли Ислом Абдуғаниевич! Шу нарсани мамнуният билан изҳор этамизки, давримизнинг ҳар бир куни барчамизга эзгу умидлар бахш этади, халқларимизнинг тинч-тотувлиги, ҳаётимизнинг осойишталиги, халқнинг ўз йўлбошчисига, йўлбошчининг эса ўз халқига ишончи давлатимизнинг буюк келажаги асосидир.

Сизга сиҳат-саломатлик, узоқ умр, улкан ва савобли ишларингизда куч-қувват тилаймиз!

ҲАР БИР ИНСОН ҲАЁТИ УЧУН ЖАВОБГАРМИЗ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Шу билан бирга, республиканинг айрим минтақаларида қарорда кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш асоссиз равишда чўзилиб кетмоқда. Аҳолини кўчки ва сел хавфи бўлган жойлардан кўчириш жадал амалга оширилмаяпти. Дарё, сойларнинг соҳил ва ўзанларида, сел йўлларида тартибсиз, назоратсиз равишда уй-жой, дала ҳовлилари қуриш давом этмоқда. Шу сабабга кўра Чирчиқ дарёсининг сув ўтказиш имконияти уч баравар камайди. Оҳангарон, Қашқадарё, Зарафшон ва бошқа дарёларда ҳам шундай аҳволни кўриш мумкин.

Миллий хавфсизлик хизмати, Ички ишлар вазирлиги, Фуқаро мудофааси ва фавқулодда вазиятлар бўйича республика комиссияси, Гидрометеорология бош бошқармаси, Давлат геология қўмитаси мутахассислари ўтказган текширишларнинг кўрсатишича, хавфли жойлардаги шаҳарча ва қишлоқларнинг бугунги кунда республика бўйича атиги 30 фоизи кўчирилган. Шунингдек, вилоят ва туман ҳокимлари ариқларни, сув оқизиладиган қувурларни, сел йўлларини, зовурлар ва каналларни тозалаш ишларини зарур даражада амалга оширмаяпти. Натижада кўпгина шаҳарча ва қишлоқларда ҳовлилар, хонадонлар, аҳоли истиқомат қиладиган жойлардаги кўчалар қор ва ёмғир сувларига тўлмоқда.

Бундан ташқари, айрим вилоятларда ҳимоя дамбаларини тузатиш бўйича тупроқ ва шагал ётқизиш ишлари ҳажми тўла бажарилмаган. Чунончи, Навоий вилоятидаги «Айдаркўл» қирғоқларини мустаҳкамлаш мақсадида тупроқ ётқизиш ишларининг атиги учдан бир қисми амалга оширилган. Бугунги кунгача Андижон вилоятида Тентаксой яқинида жойлашган жамоа хўжаликларида, шунингдек, кўчки хавфи бўлган Норбўта қишлоғи адирларида дамбаларни мустаҳкамлаш ишлари ҳали бошланмаган.

Мажлисда республиканинг бирорта вилояти ҳам сел ва тошқин сувларини талофатсиз оқизиб юборишни таъминлаш мақсадида режалаштирилган ҳимоя ишларини тўлиқ ҳажмда бажармагани қаттиқ танқид қилинди.

Шундан сўнг Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Гидрометеорология бош бошқармаси бошлиғи В. Чуб, мудофаа вазири Р. Аҳмедов, мелиорация ва сув хўжалиги вазири Р. Гиниятуллин, геология ва минерал ресурслар давлат қўмитаси раиси Т. Шоёқубов, сейсмология институти директори Қ. Абдуллабековнинг мазкур масалага доир ахборотлари тингланди.

Ахборотлардан маълум бўлишича, тоғлардаги тўпланган қор миқдори, республика ҳудудида жойлашган сув омборларининг ҳолати пухта ўрганиб чиқилган, сел ва тошқин хавфи мавжуд бўлган жойларга аҳолини огоҳлантирувчи ва хабардор этувчи постлар ташкил этилган, улар кечаю кундуз вазиятни назорат қилиб турибди. Фавқулодда ҳолатларда сел оқимини йўналтириб юбориш учун заҳира сув ҳавзалари белгилаб қўйилган. Сув омборларининг тўғонлари мустаҳкам, уларда ёрилиш ва упирилиш хавфи йўқ. Илмий текширишлар кучли зилзилалар рўй бериши хавфи ҳам йўқ эканини кўрсатмоқда.

Бизнинг тақдиримиз, ҳаётимиз, иқтисодимиз табиат билан чамбарчас боғлиқ, дея таъкидлади Ислом Каримов. Оддий пахта масаласини олиб кўрайлик. Пахта — иқтисодиётимиз асоси, ризқ-рўзимиз экани ҳеч кимга сир эмс. Мана, чигит экиш мавсуми бошланди. Шу пайтда Гидрометеорология маркази мутахассислари бу ишни амалга оширишнинг энг қулай вақтларини тавсия этишлари, ўз башоратларининг нечоғли тўғри эканига жавоб беришлари керак. Чунки чигитни экиб қўйиб, кейин уни жала ювиб кетиб, яна қайта экавериш-дан ҳеч қандай наф йўқ. Ҳозир қишлоқ хўжалиги тармоқларидаги 300 дан зиёд об-ҳавони кузатиш нуқтаси тугатиб юборилгани айтилди. Уларни дарҳол тиклаш керак. «Хасис одам — икки баравар кўп тўлайди» деган мақол бор. Миллион сўммни тежайман деб, охир-оқибатда миллиардлаб зарар кўриш, ёки, аксинча, вақтида сарфланган маблағ кейинчалик минг бора кўп фойда келтириши мумкин.

Халқда «ҳар эҳтимолга қарши» деган теран маъноли гап бор, деди Президент. Бу рўй бериши мумкин бўлган ҳар қандай мушкилотнинг чорасини кўриб қўй, кейин қийин аҳволга тушиб қолма, дегани. Биз учун инсон ҳаёти — энг азиздир. Ҳеч нарса — на демократия, на ислоҳот битта гўдакнинг бевақт хазон бўлган ҳаётига арзимайди. Давлат ҳар қандай ҳолатда ҳам ўз фуқаролари ҳаётини муҳофаза қила олиши, унинг бойлиги нобуд бўлишига, ҳалол меҳнат билан топган уй-жойи сув ёки тупроқ остида қолишига йўл қўймаслиги керак. Бу ҳаммамизнинг, айниқса, ҳокимларнинг зиммасида турган энг масъулиятли вазифадир. Бепарволик, лоқайдлик оқибатида ана шундай ҳолатларга йўл қўйиш — Ватан, халқ олдидаги энг катта жиноятдир. Буни ҳамма теран англаб олмоғи шарт!

Вазирлар Маҳкамаси қарорини бажаришда нега сусткашликка йўл қўйилди? Нима учун омборлардаги ортиқча сувлар, то марказдан вакил бориб мажбур қилмагунича, вақтида оқизиб юборилмади? Нега оилаларни кўчки хавфи бор жойлардан кўчириш секин кечмоқда? Менимча, бу ҳолнинг сабаблари қуйидагилардан иборат, деди Ислом Каримов. Таассуфки, зиммасига улкан масъулият юкланган кўпгина шахслар бепарволик иллатидан ҳамон халос бўлолмаяпти. Кўпчиликнинг бирор фалокат рўй бериб, бошига бир мусибат тушганидан кейингина кўзи очилади. Ҳозир жойлардаги айрим раҳбарларда ҳамма масалани биров юқоридан келиб ечиб беради, деган кайфият пайдо бўлган. Ҳокимлар шуни тушуниб олиши керакки, ҳукумат ёки илмий муассасалар тавсия беради. Агар, сезгир бўлмаса, ана шу кўрсатмаларни вақтида бажармаса, бунинг оқибатида биронта одам ҳалок бўлса, бунинг учун ҳокимлар шахсан жавоб беради.

Иккинчи сабаб, бу — бизнинг сувга ўта кўзимиз очлигидир. Тўғри, сув айниқса бизнинг шароитимизда ҳаёт, демакдир. Чунки, республика ҳудудидаги сув заҳиралари қишлоқ хўжалиги эҳтиёжининг 70—75 фоизинигина қоплайди. Шунинг учун ҳам бирор сув омборидаги ортиқча сувни чиқариб юбориш нафақат ҳоким, балки сув омбори бошлиғи, ҳатто оддий деҳқон учун ғоят мушкул: ёзда нима қиламан деб ўйлайди. Шунинг учун бу масалани марказлашган ҳолда ҳал этиш, яъни тегишли вазирлик ва идоралар аниқ ҳисоб-китоблар асосида қайси сув омборида қанча сув сақланишини белгилаб бериши керак. Чунки ҳокимлар ҳам, деҳқонлар ҳам тоғда қанча қор борлигини, омборга қанча сув келиб қўшилишини аниқ билмайди.

Белгиланган чора-тадбирларни амалга оширишда тўғаноқ бўлаётган учинчи нарса, бу — масъулиятсизликдир. Одатда, биз бирор қарорни қабул қилаётганда шуни бажариш имкони борми, қўлингиздан келадими, деб сўраймиз, деди Ислом Каримов. Лекин кўпинча унинг ижросига келганда, турли баҳонаю сабаблар пайдо бўлади. Ҳолбуки, қабул қилинган қарор вақтида, тўла бажарилиши шарт.

Тўртинчи сабаб, бу — аҳоли ўртасида тушунтириш ишларининг яхши йўлга қўйилмаганидир. Яширишнинг ҳожати йўқ, одамларда «Бошга тушганини — кўз кўрар» деган кайфият бор. Бунга барҳам бериш лозим. Бундай одамларга, сизнинг, бола-чақаларингизнинг ҳаёти биз учун жуда азиз, деб айтиш керак.

Сел, тошқин ва кўчки хавфи мавжуд жойлардан одамлар нега кўчишни истамайди? Бу борада давлат суғурта идоралари қандай фаолият кўрсатяпти? Улар кўчадиганлар учун етарли даражада товон пули тўлаяптими? Бу масалаларни ҳам республика Молия вазирлиги пухта ўрганиб чиқиши ва ечимини топиши керак. Токи, яшаб турган жойини тарк этаётган ҳар бир оила бундан ҳеч қандай моддий зарар кўрмаслигига тўла ишонч ҳосил қилсин.

Аҳолини хавфсиз жойларга кўчиришни икки босқичда ўтказиш мақсадга мувофиқдир, деди Президент Ислом Каримов. Биринчи босқичда кўчки, сел хавфи кетгунга қадар, одамларни тахминан 2 ойга вақтинча бошқа жойларга олиб чиқиб туриш лозим.

Иккинчи босқич эса муайян режа асосида, янги бунёд этиладиган шаҳар ва қишлоқларнинг заминини — тупроқ тузилишини, ер қатлами таркибини пухта ўрганган ҳолда амалга оширилади. Умуман, бундан кейин ҳар бир иншоотни, турар жой биноларини бунёд этишда ана шу ҳолатларни инобатга олиш, олимларнинг, илмий муассасаларнинг хулосаларига таянниб иш кўриш қатъий қоидага айланиши зарур.

Мажлисда ҳозирги шароитда фуқаро мудофааси бўлинмаларининг фаолияти катта аҳамият касб этиши, улар бирор фалокат рўй беришини кутмасдан, унинг олдини олиш чораларини кўриши лозимлиги таъкидланди. Сел, тошқин ва кўчки хавфи мавжуд бўлган жойларга, қандай баҳона-сабаб бўлмасин, одамларни кўймаслик вазифаси топширилди.

Мажлисда муҳокама этилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

Мажлисда республика Бош вазири А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Т. Алимов, Бош вазир ўринбосарлари Б. Ҳамидов, Қ. Ҳаққулов, А. Возненко, К. Тўлаганов, М. Усмонов қатнашдилар.

ЎзА.

БУРҲОН ҲАСАНОВИЧ СИРОЖИДДИНОВ

Республика Уруш ва қуролли кучлар фахрийлари қўмитаси раиси, Ўзбекистон Республикаси Фахрийлар ташкилотлари уюшмаси кенгаши раёсати аъзоси, истеъфодаги генерал-лейтенант Бурҳон Ҳасанович Сирожиддинов 77 ёшида тўсатдан вафот этди.

Б. Сирожиддиновнинг бутун ҳаёти содиқ фарзанд ва ватанпарвар сифатида ватанга фидокорона хизмат қилиш билан ўтди.

Б. Сирожиддинов 1941-1945 йиллардаги урушнинг бошидан охиригача фашист босқинчиларга қарши жангларда бевосита иштирок этди. Москвадан Калининградгача бўлган оғир йўлни босиб ўтиб, мардлик ва жасорат кўрсатди, Беларусь ва Польша заминини душмандан озод қилиш учун бўлган жангларда қатнашди.

Б. Сирожиддинов урушдан кейинги йилларда, ҳарбий ўқув юртини тугаллагач, бир неча йил мобайнида республика ҳаво ҳужумидан мудофаа штабини бошқарди. 20 йилдан ортиқ ички қўшинлар бўлинмаларига командирлик қилди. Б. Сирожиддинов ҳарбий кадрлар тайёрлаш ва тарбиялашга кўп куч ва ғайратини сарфлади, узоқ вақт ички қўшинлар марказий курслари бошлиғи бўлди.

Б. Сирожиддинов сўнгги йилларда фахрийлар ҳаракатида фаол иштирок этиб, ёш авлодни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш бўйича катта ишларни амалга оширди.

Б. Сирожиддинов ҳарбий бурчини сидқидилдан бажаргани учун кўпгина жанговар ва меҳнат орденлари ҳамда медаллар билан мукофотланган, унга «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси» фахрий унвони берилган эди.

Ажойиб, сезгир ва камтар инсон, ватаннинг содиқ фарзанди, фаол жамоат арбоби Б. Сирожиддиновнинг ёрқин хотираси қалбларимизда абадий сақланади.

И. Каримов, Э. Халилов, А. Муталов, И. Жўрабеков, Т. Алимов, М. Умурзоқов, М. Қорабоев, Р. Аҳмедов, З. Алматов, Ғ. Алиев, Б. Раҳимов, С. Охунжонов, П. Шевелёв, Г. Стрелцов, С. Буличев, А. Алимов.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ПУЛ МУОМАЛАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ВА «СУМ-КУПОН»НИНГ ХАРИД ҚУВВАТИНИ ОШИРИШ БОРАСИДАГИ ҚЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

12. Марказий банк ва Молия вазирлиги икки ҳафта муддат ичида Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки билан биргаликда валюта назорати тўғрисидаги низомни ишлаб чиқсинлар, низомда корхоналар экспорт-импорт операцияларини амалга ошириш чоғида чет эл валютасидаги маблағларнинг ҳаракати тегишли тарзда назорат қилинишини ва шундай маблағларнинг чет эллардаги банкларда берухсат сақланиши имконияти истисно этилишини таъминлаш кўзда тутилсин.

13. Мулкчилик шаклларидан қатъи назар, барча корхоналар ва ташкилотлар собиқ СССР республикаларининг банкларида субсчет ҳисоб-китоб варақаларини очган бўлсалар, уларнинг зиммасига мазкур субсчет ҳисоб варақаларидаги мавжуд маблағлар ва уларнинг ҳаракати тўғрисида Ўзбекистон Республикасининг тегишли хизмат кўрсатувчи банкларига мажбурий тартибда мунтазам ахборот бериб туриш мажбурияти юклансин.

14. Молия вазирлиги Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси билан биргаликда республикада мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнларини чуқурлаштириш бўйича тасдиқланган давлат дастурини эътиборга олган ҳолда давлатнинг қиммат-баҳо қоғозларини муомалага чиқариш муддатларини белгиласин.

15. «Ўзэлсаноат» уюшмаси икки ҳафта муддат ичида «Ўзбексавдо» уюшмаси, «Ўзбекбирлашув» билан биргаликда мулкчилик шаклларидан қатъи назар, савдо корхоналари ва ташкилотларини 1995 йилнинг 1 январига қадар уларнинг буюртмаларига мувофиқ касса аппаратлари билан босқичма-босқич таъминлаш бўйича тадбирлар режасини ишлаб чиқсин.

«Ўзбексавдо» уюшмаси, «Ўзбекбирлашув» Ўзбекистон Республикасининг Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда бир ой муддат ичида касса аппаратларидан фойдаланган ҳолда савдо-сотиқни амалга ошириш тартибни ишлаб чиқсинлар.

Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари 1995 йилнинг 1 январидан бошлаб янги ташкил этиладиган савдо корхоналари ва ташкилотлари касса аппаратларига эга бўлмаган тақдирда уларни рўйхатга олишни тақиқласинлар.

16. «Ўзбексавдо» уюшмасига чет эллардан халқ истеъмоли моллари олиб келишни ташкил қилиш учун хомашё заҳиралари ажратиб берилишида идоралар, концернлар, корпорациялар, уюшмалар раҳбарларининг зиммасига шахсий масъулият юклатилсин.

17. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг маҳаллий манбаларини қидириб топиш ва пулли хизматлар кўрсатиш, аҳолининг эркин пул маблағларини сафарбар этиш асосида аҳолининг тўлов қобилиятига эга бўлган эҳтиёжини товар заҳиралари билан мутаносиб ҳолга келтиришни ва ўзларига қарашли ҳудудда пул эмиссияси ўтказилишини таъминласинлар.

18. Вазирликлар ва идоралар норматив ҳужжатларни ушбу қарорга мувофиқ ҳолга келтирсинлар.

19. Мазкур қарор ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари зиммасига юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 11 апрель.

ПОКЛИК ТИЛДАГИНА БЎЛМАЙДИ

Қадимда барча жиноий ишларни қозилар ажрим қилган. Қозиларнинг ягона «жиноят кодекси» — Қуръони Карим бўлиб, улар барча ишни дин ақидалари асосида тафтиш қилиб, оллоҳ номидан ҳукм чиқарган. Ислом аҳли қавмга энг тўғри, энг маърифатли йўлни кўрсатгани учун ҳам руҳонийлар аҳолининг энг мўътабар, эъзозлаги тоифаси ҳисобланган. Тарбия турлари ичида энг самаралиси ҳам диний тарбия бўлган...

Етмиш йилдан ошиқ давом этган коммунистик истибдод даврида динимиз «бадарға» қилинди, биз ҳудодан юз ўгирдикми, ҳудо биздан юз ўгирдими — нима бўлса ҳам, ҳудосиз яшадик. Бунинг оқибатида тарихан қисқа муддат ичида маънавиятимиз қай даражада «бойигани» барчага маълум...

Ҳудога беҳисоб шукрларким, мустақиллик туфайли жуда кўп қадриятларимиз, жуда катта маънавий бойлигимиз қаторида асосий бойлигимиз — «қувғин»да юрган динимиз ҳам «қайтиб» келди, ҳудони қайтадан танидик ва яна беҳисоб шукрларким, ҳудо ҳам бизни кечирди шекилли, бугунги кундаги аҳволимиз ёмон эмас...

Аммо, афсус ва надоматлар бўлғайким, истаган одам бемалол намоз ўқиш ва рўза тутиш имкониятига эга бўлган, кўплаб масжидлар қурилаётган, мадрасалар очилаётган, ҳайит кунлари ҳақиқий байрам қилинаётган, ҳаж сафарига отланганларга сафар шароити яратиб берилаётган бугунги кунимизда халқимиз ва динимиз шаънига мутлақо тўғри келмайдиган бир ҳодиса содир бўлди, яъни барчанинг эътиқоди ва эҳтиромида бўлган динимиз пешволаридан бир нечтаси қора курсига ўтирди. Бу ҳолни тасаввур қилиш ҳам, тасниф қилиш ҳам ниҳоятда оғир...

Яқинда матбуотда Ўзбекистон Республикаси Олий судида Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг бир неча ходими устидан қўзғатилган жиноий иш кўрилаётгани ҳақида хабар қилинган эди. Мана энди иш кўрилиб бўлди, суд ҳукми чиқди. Қанчалик оғир бўлмасин, сизни бу жиноятчилар, уларнинг фаолиятидаги айрим ўринлар билан таништиришга мажбурмиз.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати очиқ суд мажлисида раислик қилувчи — Ўзбекистон Республикаси Олий суди судлов ҳайъатининг раиси А. Ишметов, Ўзбекистон Республикаси Олий судининг судьялари О. Рўзиев, А. Дўстбобоевлардан иборат таркибда, давлат айбловчиси — Тошкент шаҳар прокурори Э. Жўраев, ҳимоячилар, жамоат ҳимоячиси иштирокида Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси ходимлари — Муҳаммаднаби Миркомилов, Муҳаммадлатиф Жуманов, Миробид Мирмаҳмудов, Абдусаттор Муслимов, Зиёвуддин Жаҳонгировнинг жиноий иши кўриб чиқилди.

Жиноятчиларнинг айрим ишлари билан танишинг:

Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасида масжидлар бўлими ходими бўлиб ишлаган Муҳаммаднаби Миркомилов 1992 йил сентябридан бошлаб идоранинг чет эл валютаси бўйича хазиначиси лавозимини ҳам эгаллаб турган. У идорага тегишли 4400 АҚШ долларига 1992 йил октябрь ойида «ВАЗ-21061» маркали машина сотиб олиб, уни идора ҳисобига ўтказмасдан, ўз номига расмийлаштирган ва шахсий машина сифатида фойдаланган. Бундан ташқари, кичик корхона ҳадя этган 13000, туркиялик меҳмонлар масжид қуриш учун инъом қилган 60000, жами 73000 Америка долларини идоранинг «Ипак йўли» инновацион-тижорат банкидаги жорий ҳисобига топширмасдан, 1993 йил 12 июлга қадар ўз уйида яшириб келган.

Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасида таълим (таъкид бизники — А. А.) бўлими мудири лавозимида ишлаган Муҳаммадлатиф Жуманов хазина ҳисобидан 1900000 сўмга «ГАЗ-2410» маркали, 600000 сўмга «ВАЗ-21063» маркали машина сотиб олиб, биринчисини ўз номига, иккинчисини эса ўринбосари Миробид Мирмаҳмудов номига расмийлаштирган.

1990 йилдан 1993 йилгача идорада хазиначи бўлиб ишлаган Абдусаттор Муслимов 699526 сўм маблағни ўзлаштирган.

Идора бош ҳисобчиси Зиёвуддин Жаҳонгиров идора жуда кўп ташкилот ва хўжаликларга ўтказган катта миқдордаги маблағни қайтариб олиш тўғрисида бош қотирмаганидан ташқари, Москва саноат қурилиш банкига гўё Тожикистон учун ТУ-154 самолёти сотиб олишга 200000 Америка доллари ўтказган. Бу маблағ Россия Президентининг Фармонига биноан Ўзбекистон Республикасининг қарзи сифатида ушлаб қолинган.

М. Жуманов идоранинг 1300000 сўмига «ГАЗ-31029» маркали автомашина сотиб олиб, унинг ҳужжати ва калитини бир кишининг қўлига топширган (бу киши билан кейинроқ танишасиз)...

Булар жиноятчилар фаолиятининг суд жараёнида қайд этилган айрим кўринишлари, холос...

Суд ҳукмидан парча:

«Суд судланувчилар ва гувоҳларнинг кўрсатмаларини эшитиб, иш материалларини текшириб чиқиб, прокурор ва ҳимоячиларнинг нутқларини тинглаб, қўйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 15, 61 моддаларига кўра Ўзбекистон Республикасида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва Қонунларининг устунлиги сўзсиз тан олинади.

Давлат, унинг органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмалари, фуқаролар Конституция ва қонунларга мувофиқ иш кўрадилар.

Диний ташкилотлар ва бирлашмалар давлатдан ажратилган ҳамда улар қонун олдида тенгдирлар.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонларининг 1992 йил 27 февралда бўлиб ўтган қурултойида қабул қилинган Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси Низомининг 1, 6 моддаларига биноан мусулмонлар идораси ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва амалдаги бошқа қонунларга риоя қилган ҳолда олиб борадн».

Ҳукмда амалдаги қонунлар ва идора Низоми қоидалари қўпол равишда бузилганлиги туфайли шу жиноятлар содир этилгани кўрсатиб ўтилган.

Ҳукм ўқилди, қора курсида ўтирганларнинг хатти-ҳаракатларига муносиб баҳо берилди. Аммо, бутун суд жараёнида жиноятчилар қаторида қора курсида ўтирмаган бошқа бир кишининг исми шарифи тез-тез зикр этилиб турди. Барча ҳужжатларда ҳам ўша ном жуда кўп кўзга ташланади.

Бошқа бир ҳужжатдан парча:

«АЖРИМ

Жиноий иш қўзғатиш, қидирув эълон қилиш ва қамоққа олиш ҳақида

. . . . . .

Суд судланганлар ва гувоҳларнинг кўрсатмаларини эшитиб, иш материалларини текшириб чиқиб, прокурор ва ҳимоячиларнинг нутқларини тинглаб, қўйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

Судланганлар айбли деб топилган барча жиноятлар Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг раиси лавозимида ишлаган собиқ муфтий Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ташкилотчилиги ва бевосита бошчилигида содир этилган бўлиб, унинг амалдаги қонунларга, диний идора низоми қоидаларига риоя этмасдан, уларни қўпол равишда бузиб, ходимларига ғайриқонуний топшириқ, кўрсатмалар бергани натижасида келиб чиққан...

...Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф раҳнамолигида унинг самолёт сотиб олиш баҳонасида чиқарган ғайриқонуний буйруғига мувофиқ ХАЙРИЯ (таъкид бизники — А. А.) ишларига сарф қилиш учун чет давлатлардан келиб тушган валюта маблағларидан 200000 АҚШ доллари масжид-мадрасалар қуриш, уларни таъмирлаш, таълим-тарбия, вақф ва хайрия ишлари учун ишлатилмасдан, 1991 йил 21 декабрида идора ҳисобидан Москва саноат қурилиш банкига Тожикистон Республикаси мусулмонлари қозиёти учун ҚУРОЛ СОТИБ ОЛИШГА (таъкид бизники — А. А.) ўтказиб юборилган...

...Баён этилганларга кўра ва ҳозирги вақтда Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чет элга чиқиб кетгани, турар жойи номаълум эканини эътиборга олиб, жиноят процессуал кодексининг 169, 236-моддаларини қўллаб, суд

АЖРИМ ҚИЛАДИ:

1952 йилда Андижон вилоятида туғилган, миллати ўзбек, Тошкент шаҳар, Уста Олим кўчаси, 28-уйда истиқомат қилиб келган Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуфга нисбатан Ўзбекистон Республикаси жиноят кодекси 130-моддасининг 4-қисми ва 78-моддасининг 3-қисмида қайд қилинган жиноятларни содир этганини назарда тутиб жиноят иши қўзғатилсин.

Унга нисбатан қидирув эълон қилинсин

ва ахтариб топилганидан кейин эҳтиёт чораси ўзгартирилиб, қамоққа олинсин...»

Бу сатрларни ўқиш сизга нақадар оғирлигини сезиб турибман, азиз газетхон. Бироқ, афсуски, начора, ҳодиса содир бўлган, энди минг кўз юмганимиз билан уни орқага қайтариб бўлмайди...

Юқорида «исми табаррук»лари келтирилган «зот» яқин-яқингача бу унвонга қўштирноқсиз мушарраф эдилар. Аммо, доно халқимизнинг «семизликни қўй кўтарар», деган мақоли ҳам бежиз туғилмаган экан. Мазкур «зот» ўзига кўрсатилган эҳтиром майдан сархуш бўлиб, ишончу ҳурмат юкини кўтаролмади шекилли, мусулмончиликнинг мезонларидан бири — қаноатни унутиб қўйди, асосий иши — қавмини иймону диёнатга чақириш ўрнига, шуҳрату мансаб кетидан қувиб, снёсий найранг йўлига ўтди. Чунки, энди уни ҳозирги ҳурмату мартаба қаноатлантирмай қўйган эди. Маълумки, раҳмон йўлидан озган одам албатта шайтон йўлига киради. Халқни раҳмон йўлига бошлайдиган «зот» энди шайтоннинг қулига айланган, унинг: «Сен халқингга раҳнамо бўласан», деган васвасасидан бошқа нарсани эшитмас эди. Оқибатини, мана, кўриб турибсиз.

Республикамизда жиноятчиликка қарши катта кураш бошланган, бу кураш самарасини бераяпти, лекин, афсуски, жиноятчилик ҳали батамом тугагани йўқ. Бу — тушунарли ҳол, албатта. Чунки, ёмонлик илдизини бир кунда қуритиб бўлмаслигини барчамиз биламиз. Жиноят содир этаётганлар орасида турли тоифага мансуб кишилар бор. Аммо, сиз билан бизни поклик, ҳалолликка даъват этувчи дини ислом пешволарининг жиноят содир этиши... идрок этиш ўта мушкул бўлган ҳол.

Жиноятга яраша жазо берилади, етказилган моддий зарар ўрни қопланади. Бу — аниқ гап ва ҳал этилиши унча қийин бўлмаган масала. Бироқ, шу бир суд жараёнида аниқланган жиноий ишлар етказган маънавий зарарнинг ўрнини қоплаш (агар қоплаб бўлса!) эса, ниҳоятда машаққатли, ҳали-бери битадиган иш эмас. Келинг, шу тўғрида салгина мулоҳаза юритайлик.

Шолининг ичида курмак ҳам ўсиши табиий. Бироқ, бу гап — шолизорни курмакзор деб аташ лозим, деган гап эмас. Тил ва дилда фақат худонинг номи зикр этилиши лозим бўлган муқаддас даргоҳга тўрт-бешта нафси ҳакалак отган одам жойлашиб олгани — бу муқаддас даргоҳ нуфузига салгина соя ташласа-да, асосий моҳиятга назаримизни ўзгартиролмайди. Кишини бошқа нарса ўйлантиради. Ўғрилик, фаҳш, қаллоблик билан кун ўтказадиган одамлар бор. Уларни «худодан қўрқмаганлар», деймиз. Улар ҳақиқатан ҳам худони билмайди ҳам, биноборин, ундан қўрқмайди ҳам. Аммо, сизу бизни ҳар нафасда инсофга, мусулмончилик одатларига риоя қилишга, худодан қўрқишга чорлаб «амри маъруф» қиладиган одамларнинг ҳаромдан ҳазар қилмагани, ҳаром луқмани бошқа жойдан эмас, худонинг уйидан қидиришга худодан қўрқмаганига нима дейсиз?

Тожикистондаги биродаркушлик уруши қўшни, биродар халқ тарихида қора доғ бўлиб қолади. Маълумотларга қараганда, бу урушда тожик халқи берган қурбон иккинчи жаҳон урушида берилган қурбондан анча кўп экан. Ҳали ҳам совуқ нафаси уфуриб турган бу урушни аслида ким бошлаганини биламиз. Урушаётганларни сулҳга чақирадиган, ўз номи билан тинчлик бўлган дини ислом вакили, ҳатто чумолига ҳам озор бермаслиги лозим, лекин юз минглаб миллатдошларининг қони тўкилишидан сесканмаган, бугунги кунда хорижда айшини суриб юрса ҳам, ҳамон қон ҳидини соғинаётган бу «зот»нинг исми шарифлари ҳам барчага аён — Акбар Тўражонзода. Президентимиз Тожикистонда вазият кескинлаша бошлаганиданоқ ташвишга тушгани, бу вазиятни юмшатишга урингани, хунхўрлик бошлангандан бери эса, бу мудҳиш оловни ўчириш мақсадида жон қуйдираётгани, БМТ Бош котибига бир неча марталаб мурожаат қилгани, ҳатто Бирлашган Миллатлар Ташкилоти минбаридан туриб шу хусусда бонг ургани ҳолда, республикамизнинг аҳли мусулмони сиғинадиган муқаддас даргоҳ пешволари бу уруш оловини «пуф»лашга қўмаклашганини ким шуурига сиғдира олади? Масжид-мадрасалар қуриш, уларни таъмирлаш, **таълим-тарбия, вақф** ва **хайрия** ишларига сарф қилиш учун **ҳадя** қилинган 200000 америка доллари **қон тўкиш** учун ишлатишга инъом қилинганини инсон зотига қандай тушунтириб бўлади? «Жиноят» сўзи бу ишга баҳо бўлолмайди. Буни фақатгина **қабоҳат** деб аташ лозим эмасми?

Ва ниҳоят. Бу қилмишлардан огоҳ бўлган оддий мусулмон фуқарода умуман дини исломга нисбатан қандай фикр уйғонади? Бу қилмишлар олдида етмиш йилдан ошиқ давр мобайнида олиб борилган атеистик тарбия ҳеч нарса бўлиб қолмайдими?

Назаримда, содир этилган жиноят ҳам, ўзлаштирилган маблағ ҳам, моддий зарар ҳам бу **маънавий зилзила** оқибатида ҳосил бўлган **маънавий ўпқон** олдида бўлак-бўлак қилиб ташланган тана қаршисидаги бир эмлаш билан битиб кетадиган жароҳатга ўхшаб қолади.

Халқимизда: «Тили билан дили бир», деган сифат бор. Бу — асл инсон, асл мусулмоннинг сифати. Дилдаги нарса тилга чиққан тақдирдагина бу бирлик пайдо бўлади. Дилида бошқа нияту тилида ўзга гап бўлган инсон эса, мунофиқ ҳисобланади. Мунофиқлик исломда кофирликдан ҳам ёмон баҳоланади...

Шу ўринда барча диндорлар, диний идора раҳбарларидан узр сўраган ҳолда битта мулоҳазани ўртага ташлашни лозим топдик. Маълумки, асов дарё ўзини у қирғоқдан бу қирғоққа уриб оқади. Орада қанча жойларни ўпириб ҳам кетади. Шунинг учун унинг лойқа сувини ичиш қийин бўлади. Ўзанига борганидан кейингина ўзи ҳам тинчланади, суви ҳам тиниийди. Ёшлик ҳам асов дарёдай гап. У ўзанига етгунига қадар анча-мунча номақбул ишларни қилиб қўйиши мумкин. Шундай экан, мусулмон фуқароларимизнинг энг эътиборли даргоҳи бўлмиш диний идораларга ҳам кўпни кўрган, оқ-қорани таниган, муҳтарам оқсоқоллардан етакчи сайлаш мақсадга мувофиқ бўлмасмикан?

Бу ердаги кичик «балиқча»лар тўрга илинди-ю, уларнинг илҳомчиси, фатводори бўлган акула хорижга қочиб, жазодан қутулиб қолдими? Менимча, бундай деб бўлмайди. Ҳеч бир ҳодиса мантиқдан ташқарида юз бермайди. Жиноятнинг моддий ва маънавий томонлари тилга олинди. Жазо ҳам айнан шу тариқа — икки хил, яъни, моддий ва маънавий бўлади. Маънавий ва моддий жазони асло тарози паллаларига солиб бўлмайди. Маънавий жазо юки босиб кетади. Шу нуқтан назардан қарайдиган бўлсак, бу мудҳиш ишларнинг бошида турган раҳнамони худонинг ўзи жазолаб қўйганига имон келтирамиз. Чунки, юртдан айри тушиб, халқнинг нафратига учраб яшашдан оғир жазо бўлмайди бандаси учун!

Хуллас, бу хунук ҳодиса барчамизнинг кўзимизни очсин, дил бошқа-ю тил бошқа бўлиши, поклик тилдагина бўлганида не оқибатларга олиб келишидан ҳар қайсимиз ўзимизга хулоса чиқариб олайлик, Оллоҳ таоло ҳеч бир бандасининг пешонасига бундай тақдирни ёзмасин!

А. АЛИЕВ.

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ. Халқ саломатлигини таъминлаш муҳим вазифалардан биридир. Бу ишга Чортоқ туманида ҳам алоҳида эътибор бериб келинмоқда. Чунончи яқинда бу ерда бир кунда 380 беморга хизмат кўрсатадиган муолажа поликлиникаси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Поликлиника замонавий медицина асбоб ускуналари билан таъминланган. Шунга қарамай, поликлиника жамоаси дори дармонларнинг танқислигини ҳисобга олиб, бу ерда Ўзбекистон халқ табобати ҳакими Каримжон Шарипов раҳбарлигида турли шифобахш ўсимликлардан дори-дармонлар тайёрлаш ва шулар ёрдамида беморларни даволашни йўлга қўйишди.

СУРАТДА: Ўзбекистон халқ табобати ҳакими Каримжон Шарипов.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

ЖИРИНОВСКИЙМИ, ЭЙДЕЛЬШТЕЙН?

Ўзининг муросасиз ғоялари билан жамоатчилик эътиборини тортаётган Россия либерал-демократик партиясининг раиси жаноб Владимир Жириновскийнинг шахси ҳам дунё ахборот агентликлари эътиборини тортиб қолди. Америкининг АП агентлиги яқинда фуқаролик ҳолати ёзувлари гувоҳлигида бир маълумотни таркатди: 18 ёшгача Жириновский Эйдельштейн фамилияси билан яшаган экан.

Тасдиқловчи ҳужжатлар АП ва Си-эн-эн телекомпаниялари ҳамкорлигида ЛДПР раиси туғилган Олмаота шаҳри архивларидан қўлга киритилган.

Жириновскийнинг туғилганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар Эйдельштейн фамилияси билан қайд қилинган. Маълум бўлишича, унинг отасини Вольф Исакович Эйдельштейн деб юритишган экан. Ўзининг антисемит қарашлари билан машҳур Жириновскийнинг талқинича эса, на ўзи, на отаси яҳудий бўлганлар, отасини эса Вольф Андреевич Жириновский деб аташган.

Олмаотадаги архив ҳужжатлари эса бу шаҳарда бундай фамилияли киши яшаганини рад этади. ЛДПР етакчисининг ҳозирги фамилияси, деб кўрсатади АП, онаси Александра Павловнанинг биринчи эридан ажралиб, иккинчисига турмушга чиқаётган пайтдаги комбинация жараёнида пайдо бўлиб қолган. Аёлнинг биринчи эри Андрей Васильевич Жириновский 1944 йил августда ЛДПРнинг бўлажак раҳбари туғилмасидан 18 ой олдин сил касали билан вафот этган. Александра Павловна иккинчи эри Вольф Исакович Эйдельштейн билан Владимир туғилишидан 5 ой олдин никоҳдан ўтган.

Архив ҳужжатларининг яна гувоҳлик беришича, 18 ёшли Жириновский Олмаота шаҳар ижроқўмига Эйдельштейн фамилиясини ҳозиргиси билан алмаштириш ҳақида мурожаат қилади ва 1964 йил июнида руҳсат олади. Аризанинг тагига эса ҳақиқий фамилияси билан «Эйдельштейн» деб имзо қўяди.

ИТАР—ТАСС мухбирининг хабар беришича, ЛДПРнинг матбуот котиби Григорий Серебренников бу фактни рад этади, уни жаноб Жириновскийнинг обрўсини тўкиш учун тўқилган «Қозоғистон махсус хизмат ходимлари ёлғони» деб атайди. У фикрини асослаб, АП агентлигининг ахборотини тасдиқловчи ҳужжатлардан нусхалар йўқ дейди. Иккинчидан эса совет кишиси 16 ёшда паспорт олиши шарт бўлган. Агар 18 ёшли Владимир фамилиясини ўзгартирган экан, паспортини ҳам ўзгартирган бўлиши керак эди. Архив ҳужжатларида паспорт алмаштирилганлиги ҳақидаги қайдлар ҳам йўқ», — дейди матбуот котиби.

(Ҳорижий матбуот материаллари асосида тайёрланди).

• *Соғлом авлод учун*

Аёлларимизни ҳамиша хушчақчақ кўришни истайман

Тошкент тумани пойтахт вилоятидаги ибратли ташаббуслар кенг оммалаштирилиб, тадбиркорлик ривожлантирилаётган, бозор иқтисодиёти шароитида эл-юрт дастурхонини ноз-неъматлар билан янада тўкин-сочин қилиш учун бир қатор тадбирлар амалга оширилаётган ҳудудлардан бири. Ўтган йили ҳам туман меҳнаткашлари деярли барча соҳаларда белгиланган режаларни бажардилар.

Туманда 130 мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилади. Улардан ярмидан кўпроғи хотин-қизлардир. Ҳокимлик хотин-қизлар фаоллигини ошириш, улар ўртасида ишлашни янада яхшилаш мақсадида вилоятда биринчи бўлиб, ибратли ташаббусга қўл урди: жамоатчилик асосида ишлаб келаётган туман хотин-қизлар Кенгаши раисига 1992 йил май ойидан бошлаб ойлик маош тайинлади. Бу ғамхўрлик Кенгаш фаолиятини янада жонлантиришга ёрдам берди.

Кенгаш раиси Азимахон Ҳакимованинг ўзи ҳам биз билан суҳбатда гапни туман ҳокимиятининг эътибори, қўллаб-қувватлаётганлигидан бошлади.

— Муқаддас «Ҳадис»ларда: «Тангри аёллар билан яхши муомалада бўлишларингни тавсия этади, чунки улар оналаринг, қизларинг, холаларингдир», дейилган. Қайси жойдаки, хотин-қизларга эътибор, ғамхўрлик бўлса, шу ерда барака, меҳр-оқибат ривожланади, келажак учун соғлом авлод етиштирилади. Мен шу ўринда туман ҳокимияти, шахсан ҳокимимиз Рустам ака Акбаровнинг ҳеч қайси соҳани назардан қолдирмаслигини таъкидлаб ўтмоқчиман. Бирор масалани ҳал қилиш учун ҳузурларига кирмоқчи бўлсак, эшиклари доим очиқ...

— Туманда оналар ва болалар соғлиғини сақлаш, уларга зарур шарт-шароитлар яратиб бериш борасида қандай тадбирлар амалга оширилмоқда?

— Аввало, ҳеч қайси мамлакатда «Соғлом авлод учун» ордени таъсис этилган эмас. Унинг бизнинг давлатимизда таъсис этилиши эса ҳукуматимиз, шахсан Президентимизнинг мустақил Ўзбекистон келажагини ўйлаб, оқилона сиёсат юргизаётганлигидан далолат беради. Ўзингизга маълум, собиқ Иттифоқ пайтида қизил гаплар, шиору чақириқлар кўп бўлардию, хотин-қизлар учун шароит яратиш борасида амалий ишлар кам бўларди. Албатта, бизда ҳамма нарса муҳайё, кам-кўстимиз йўқ, демоқчи эмасман. Олайлик, чорвачилик фермаларида хотин-қизлар учун аъло даражада шароит яратиш ҳақида шўролар давридан бери гапириб келамиз. Лекин, аҳвол ўзгаравермаяпти: кўп жойларда сут соғувчи, бузоқбоқар опа-сингилларимиз ҳамон эски қолипда, эски шароитда ишламоқдалар.

Қишлоқ аёлига қийин. У тонг саҳардан туриб, рўзғор юмушлари билан шуғулланади, бола парваришлайди, кир ювади, овқат тайёрлайди... Ўзига қарашга эса вақти ҳам йўқ.

Туманимиз ҳақида гап кетадиган бўлса, шуни айтишим мумкинки, бизда оналар ва болалар соғлиғини муҳофаза қилиш борасида бир қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Масалан, бугунги кунда 13 та чорвачилик фермасида жами 162 нафар аёл меҳнат қилади. Бироз бўлса-да, улар меҳнатини енгиллаштириш, саломатликларини муҳофаза қилиш учун ҳўжаликлар раҳбарларига кенгашимиз номидан хат йўллаб, фермаларда меҳнат қилаётган аёлларнинг ойликларини имкониятларидан келиб чиққан ҳолда ошириш, янги фарзанд кутаётган аёлларни ҳомиладорлик таътилига етти ойда эмас, балки беш ой да чиқишларига рухсат беришларини, ушбу хатимизни жамоа хўжалиги йиллик ҳисобот йиғилишида кўриб чиқиб, қандай қарор қабул қилинганлигини бизга билдиришларини сўраган эдик. Илтимосимиз хўжаликларда ўрганиб чиқилди. Фермаларда ишловчи аёлларга юқоридаги имтиёзлар яратиб берилганлиги, бу тадбир йиллик ҳисобот-сайлов йиғилиши қарорига киритилганлигини мамнуният билан кутиб олдик.

М. Фозилов ва Охунбобоев номли жамоа хўжаликларида эса нафақат чорвадор аёллар, балки барча колхозчи аёллар шундай имтиёзларга эга бўлганликлари бизни айниқса хурсанд этди.

Дарҳақиқат, «Соғлом авлод учун», «Оналар ва болаларни асрайлик» каби шиорларни илиб қўйган билан оналарнинг мушкуллари осонлашиб, соғлом бўлиб қолмайди. Тўғри, муаммолар етарли. Лекин биз юқорида келтирганимиздек, ҳар бир хўжалик, корхона, ташкилот ва муассаса ўз имкониятларидан келиб чиқиб бу борада енгиллик яратиши мумкин экан-ку. Зеро, соғлом оналардангина соғлом фарзанд туғилади.

Мана, бир неча йилдирки, биз Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг акушерлик, гинекология илмий-текшириш институти билан ҳамкорликда иш олиб боряпмиз. Улар билан биргаликда тузилган анкета саволлари туман ҳудудларига тарқатилди. Олинган жавоблардан қайси ҳудудда кўпроқ шифокор ёрдамига муҳтож аёллар борлиги аниқланди ва ўша ерда шифокорлар аёлларни тиббий кўрикдан ўтказмоқдалар. Натижада кўпгина хотин-қизлар ўзларининг саломатликларини тиклаш имкониятига эга бўлмоқдалар, зарур бўлса шифохоналарга ётқизилмоқда.

Йил бошидан тузиб олинган қатъий режа асосида қишлоқ кенгашлари, маҳаллаларда ўтказилаётган учрашувлар ҳам ижобий самаралар беряпти. Бундай тадбирларда шифокорлар, ҳуқуқшунослар, олима ва шоиралар аёллар ҳузурида бўлиб, уларни қизиқтирган саволларга жавоб берадилар. Муҳтожларга ёрдам кўрсатилади.

Илгари оналаримиз, момоларимиз ой-куни яқин қизлари, келинларини кўз қорачиғларидек асрашган, исириқ солишган, кўз мунчоқ, туморлар тақиб қўйишган. Бола туғилганидан сўнг, қирқ кунгача чилла сақлашган. Ҳозир-чи? Баъзан эртаиндин фарзанд кўрадиган онанинг асабини қақшатишади. Рўзғор ташвишларида довдиратишади. Тўйиб овқат емаган, серзарда бўлиб қолган онадан рисолагидек фарзанд кутиш мумкинми? Шунинг учун уларни моддий томондан таъминлаш билан бирга, маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, осойишталикларини сақлаш лозим. Буни ҳар бир киши англаши керак.

— Жуда тўғри айтдингиз. Ҳақиқатан ҳам соғлом авлод етиштириш учун ота-боболаримиз удумларини тиклаб, уларга амал қилишимиз зарур. Ўзингиз ҳам яхши биласиз, бугунги кунда айримлар учун эр-хотинлик омонат бўлиб қолаётгандек. Баъзилар табиатимиз тўғри келмади, деб осонгина ажрашиб кетишяпти. Икки ўртада эса тирик етимлар кўпайиб боряпти...

— Мен ҳам шу тўғрида гапирмоқчи эдим, иккаламизнинг фикримиз бир ердан чиқди. Ўтган йили туманимизда янги турмуш қурган оилалардан 84 нафари ажралишди. Демак, ками билан 300 нафар бола тирик етим бўлиб қолди. Нега шундай бўлаяпти? Гап шундаки, ҳарактерлари бирданига тўғри келмай қолган эр-хотинлар дарҳол ажралиш ҳақида судга ариза берадилар. Суд эса уларга маълум муҳлат тайинлайди. Ўша муҳлат тугадими, никоҳни бекор қилиб юбораверади. Иш жуда осонгина, ҳамирдан қил суғургандек битади. Менимча никоҳ масаласига бундай масъулиятсизлик билан қараш мумкин эмас. Ажралишмоқчи бўлган эр-хотинлар ишини биринчи навбатда маҳалла оқсоқоллари кўриб чиқишсин. Улар оилани сақлаб қолишнинг ҳеч имкони йўқ деган фикрга келсалар судга розилик хати ёзиб берсинлар. Ана шундан кейингина суд эр-хотиннинг ажратиш ҳақидаги масалани кўришга ҳақли бўлсин, деган таклифни билдирган эдик. Район ҳалқ суди бизни қўллаб-қувватлаб, қонунларда кўрсатилган бўлмаса-да, шу тартибда иш юрита бошлади. Жорий йилнинг ўтган икки ойи натижаларини кўздан кечирсак ажралишларга бу тариқа муносабатда бўлиш ижобий самаралар берганлигини кузатиш мумкин. Яқингинада Келес шаҳар Ўзбекистон маҳалласи оқсоқоллари шу тарзда иш тутиб, иккита оиланинг арзимаган сабаб билан бузилиб кетишининг олдини олдилар. Истардикки, худди шу қоида қонунларимизга киритилса.

Яқинда биз хотин-қизлар Халқаро байрамини, Наврўз айёмини тантана билан нишонладик. Байрам муносабати билан ўтказилган йиғилишларимизда юқоридаги масалалар ҳақида гаплашиб олдик. Шу куни туманимиздаги бир гуруҳ илғор аёллар, қаҳрамон оналар, туман ҳокимлиги биносига таклиф этилдилар. Уларнинг меҳнатлари, шарафланди. Ижро этилган дилрабо куй ва қўшиқлар хотин-қизларга бағишланди. Байрам муносабати билан пойтахтимиздаги Ҳамза номли театрда бўлиб ўтган йиғилишдан ҳам аёлларимиз жуда катта маънавий озиқ олиб қайтдилар.

Мен мустақил юртимизда ана шундай қутлуғ байрамлар кўп бўлишини, хотин-қизларимизни ҳамиша соғлом, хушчақчақ кўришни истайман.

Суҳбатдош Зулхумор ЖУРАЕВА.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР

ЭРНИНГ ДАСТЕРЛИГИ ҚИММАТГА ТУШДИ

ЎЗИЧА хоналарни тартибга келтиришга бел боғлаган эрнинг қилиғини кўриб баҳорнинг ширин уйқусидан эринриб турган Ру хоним ҳушидан айрилди. Уйда... эски курси йўқ эди.

Гап шундаки, Хитойнинг Чуанчжоу шаҳри фуқароси жаноб Фу жуфти ҳалолининг кўнглини овламоқчи бўлди. Уйни тартибга солишга бел боғлаган чаққон эр эски нарсалар қатори синиқ курсини ҳам ахлатхонага чиқариб ташлади. Курсининг таглигида эса заҳматкаш аёлнинг бутун бойлиги —70 минг юан (8 минг доллардан кўпроқ) миқдордаги пул, иккита омонат дафтарчаси, тўртта тилла узук, билагузук, зирак ва бир нечта тилла соат яширилган эди.

Ҳайрият, эр-хотин чув тушиб қолишмади. Қўшни чол ахлатхонадан «олтин» курсини топиб олган ва дафинани миршабхонага топширган экан.

ШОХИДА ЭМАС, БАРГИДА ЮРИШАДИ

ПРАГА кўчаларидан бирида ички ишлар вазири Ян Румлнинг хизмат автомобилини олиб қочдилар.

Ҳар куни 50 тача енгил автомобилнинг ўғирланиши одатдаги ҳол бўлиб қолган шаҳарда бундай кўнгилсизликларнинг олдини олиш учун кескин тадбирлар кўрилаяпти. Бошқарув чамбараги, эшик қулфларини тамбалаб қўйдиган, нархи 100 доллардан ҳам қиммат электрон қурилмалар урф бўлди. Бироқ тезда ана шундай муҳофазаланган автомобиллар кўпроқ йўқола бошлади. Маълум бўлишича, радиобошқарувли болалар ўйинчоқларининг калити бир оз ўзгартирилса, бундай қулфларни бемалол очар экан. Машина эгалари яна ҳам мукаммал «қўриқчи» устида бош қотиришаяпти. Ўғрилар ҳам... қараб турмас.

ШОШГАНДА «ЛАББАЙ» ТОПИЛГУНЧА...

ПАРИШОНХОТИРЛИК замбиялик бойвучча хонимга ҳам ташвиш келтирди, калитни ичкарида қолдириб, машинасини қулфлабди.

Қўриқчи мослама эса тинмай «қичқирар», атрофига тумонат одам тўпларди. Нима қилиш керак? Эшикларни очиш учун юк машинаси топиш, устахонага элтиш, харажатлар, бунинг устига қанча вақт йўқотилади. Шунда бир миршаб хонимнинг жонига оро кирди. Яқин орада ҳибсда сақланаётган эшикочар «уста»лардан бирини етаклаб келди. Уста ишни битириб, йиғилганларнинг таҳсинига сазовор бўлди-ю, рўшнолик кўрмади. Уни яна миршабхонага қайтариб олиб кетишди.

«НАРИГИ ДУНЁ»ДАН ҚАЙТДИ

ДАФН МАРОСИМИГА тайёргарлик кўрилаётган пайтда марҳумнинг уйига қўнғироқ қилишиб, унинг тирилиб қолганини айтишди.

Воронеж ремонт заводининг уч ишчиси таркибида спирт бўлган қандайдир суюқлик топишди-да, ётиб қолгунча ичишди. Икки нафари бир неча соатдан кейин ўзига келди, учинчиси эса нариги дунёга равона бўлганди. Ўлфатлар «03» га телефон қилиб, жасадни олиб кетишни, марҳумнинг хотинига кўмишга тайёргарлик кўришни маълум қилишди. Бева қолган аёл касаба қўмитасидан моддий ёрдам сўраб ҳужжат тўғрилаб юрганда шифохонадан «Эрингизнинг кийимларини келтиринг» деб қўнғироқ қилишди. Маълум бўлишича, машинадаёқ ўзига кела бошлаган эр шифохонада уй адресини эслашгача етиклашган. Шундай қилиб, кафанликка мўлжалланган пулларга кийим-бош сотиб олинди.

ҚУРИҚЧИЛАРДАН ҲАМ ЎЗИБ КЕТИШДИ

НЕЖЕГОРОД телевизор заводида мусобақанинг янги тури урф бўлди: кофеқайнатгични тезликда бўлаклаш ва йиғиш.

Ишқибозлар Россия ҳукуматининг бошлиғи Виктор Черномирдиннинг яқиндаги ташрифидан сўнг шунга жаҳд этиб қолишди. Сафар вақтида бош вазирга кофе қайнатгич совға қилишганди. Соқчилар охирги винтигача ечиб қайта йиғишди. Портловчи нарсларни бехато топишга ўрганиб қолган моҳир қўллар учун бунга икки минутдан кўпроқ вақт кифоя қилди. Заводнинг энг чаққон йиғувчилари эса бу юмушни хавфсизлик хизмати ходимларидан ярим минут кам вақтда уддалашмоқда.

БАҲС БОЙЛАШДИНГМИ, ЧИДА

ЗАПОРОЖЬЕЛИКЛАР кундуз куни кўчада ялангоч одамни кўриб, ҳайрон бўлишди.

Ҳали қор эримаган совуқ кунларнинг бирида тортишувда ютқазиб қўйган улфат шартни бажаришга мажбур бўлди. У қўлидаги соатигача ечиб, марказий кўчада ялангоч сайрга чиқди. Йўловчилар ўрта ёшли одамнинг бундай юришидан қотиб кулишар, жиннини кўргандек қарашарди. Унинг ечиб қўйган кийимлари олдида эса милиционер пойлаб турарди.

АЙИҚ БИЛАН «РИНГ»ДА

АҚШда САФАРДА бўлган болгар боксёри Вилко Младеновга кўзда тутилмаган учрашув ўтказишга тўғри келди.

У Монтана штати бўйлаб автомобил сафарига чиққач, дўстларининг маслаҳатларини унутди. Машинадан тушиб, ўрмонни пиёда сайр қилмоқчи бўлди. Бутазорлар оралаб борар экан, ...қаршисидан айиқ чиқиб қолди. Жаҳли чиққан ҳайвон орқа оёқларида тик туриб, одамга қарши кела бошлади. Боксёрга зарбасини ишга солишдан бошқа чора қолмаган эди. Бўйнига тушган кучли муштдан ўзини йўқотган айиқ йиқилиб тушди-ю, тезда ўзини ўнглади. Шу дақиқа Младеновга жонини қутқариш учун етарли эди.

ТАШВИШЛАНИШГА ҲОЖАТ ЙЎҚ

УКРАИНАНИНГ Николаев шаҳри ибодатхонасининг ҳазначиси хайр-садақаларни санай туриб ташвишга тушиб қолди:

Одатдаги карбованецлар ичида... 40 немис маркаси бор эди.

Отец-Борис янада диққат қилиб қараса, маркалар 1944 йил тайёрланган. Худди шу йили жанубдаги бу шаҳардан босқинчилар ҳайдаб чиқарилган эди. Эски пуллар ибодатхонага барибир фойда келтиради, чунки Германияда уларни янгисига алмаштириб бераверишади.

• *Аграр ислоҳот қалдирғочлари*

ФАҚАТ ИШЛАШ КЕРАК!

Муродилла Юсупов Наманган вилоятида биринчилардан бўлиб фермер хўжалиги ташкил этган ва бугунга келиб мустаҳкам оёққа туриб олган йирик тадбиркорлардан бири. У Вазирлар Маҳкамасида қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш ва фермер хўжаликларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга бағишлаб ўтказилган йиғилишда иштирок этиб қайтди. Биз М. Юсупов билан фермерлик фаолияти йиғилишидан олган таассуротлари ҳусусида суҳбатлашдик.

— 1991 йилда бола аъзоларим билан маслаҳатлашиб, фермер хўжалиги ташкил қилишга қарор қилдим, — дейди М. Юсупов. — Ўзим меҳнат қилаётган Тўрақўрғон туман «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги раҳбарлари фикримни қўллаб-қувватлашди. Негаки, узоқ йиллардан буён фермада ишлайман. Оиламизда ишчи кучи етарли. Дастлабки йили жамоа хўжалигидан 75 минг сўм имтиёзли қарз олиб, бозордан 40 бош сигир харид қилиб, иш бошладим. Шу йилиёқ давлатга 75 тонна сут топширдим ва қарзларимдан қутулдим.

1992 йилдан мустақил ишлашга ўтдим. Йил охирига келиб, давлатга 95 тонна сут ва 3 тонна гўшт топширишга эришдик. Орттирган даромадимизга молхоналарни яхшилаб, битта «МТЗ-82» трактори, битта беда ва маккажўхори ўрадиган комбайн сотиб олдик.

— 1993 йилнинг биринчи ярмига келиб, молларингиз ҳам, уларнинг маҳсулдорлиги ҳам кескин камайиб кетибди. Нега?

— 1993 йили жамғарган ем-хашагимиз қишлов ўртасида тугаб қолди. Молларни ҳашак сотиб олиб боқишга мажбур бўлдик. «Қўлдан берганга қуш тўймас», деганларидек, жуда қийин аҳволда қолдик. Сабаби —ем-хашак етиштириш учун ер беришларини сўраб бир неча бор қилган мурожаатларим фойда бермади. Бунинг устига шу пайта келиб, ўчакишгандай нархнаво ошиб, ем-хашак олиш учун ҳар ойда бир бошдан сигир сотишга мажбур бўлдим. Йил ўртасида молларим 10 тага камайиб, 30 бошга тушиб қолди. Бу ёғига маҳсулот топшириш у ёқда турсин, ҳатто, фермер хўжалигини сақлаб қолиш ҳам гумон эди. Оқибатда туманимиздаги мавжуд 6 та фермер хўжалигидан 4 таси шароит бўлмаганидан тугаб кетди. Шундай оғир кунларни бошимдан кечираётган бир пайтда Президентимизнинг фермер хўжаликларига шароит яратиш ва ер ажратиб бериш тўғрисидаги Фармони чиқди-ю, дилимиз ёришди. Гўё фермер хўжалигимиз қайта дунёга келгандай бўлди. Ер бермай, оёғини тираб турган хўжалик раҳбарлари ҳам юмшаб, суғориладиган жойдан 15 гектар ажратишди. Шундан сўнг оила аъзоларим билан яна енг шимариб ишга киришиб кетдик.

— Хўжалигингизнинг ҳозирги аҳволи қандай?

— Яхши. Муҳими етарли озуқа базасига эгамиз. Ўтган йили 15 миллион сўмлик маҳсулот етиштирдик. Соф даромадимиз эса беш миллион сўм бўлди. Ҳозир сигирларни боқиш, соғиш механизациялаштирилган. Тўртта техникамиз, жумладан сут ташийдиган махсус автомашинамиз ҳам бор. Хўжалигимизда ўғилларим Ибодулла, Соатали, келиним Бухажал, қизларим Қаноат, Зарифа, хуллас оиламиздан 8 киши меҳнат қилади. Қарамоғимизда 75 бош қорамол, 2 та от, 25 та қўй бор. Бу йил давлатга 100 тоннадан зиёд сут, 10 тонна гўшт топширишни режалаштирганмиз. Бунинг учун имкониятларимиз етарли.

— Тошкентда бўлиб ўтган фермерлар анжуманидан олган таассуротларингиз ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Вилоятлардан келган фермерлар билан учрашиб, фикр алмашдик. Бир-биримиздан кўп нарса ўргандик. Айниқса, Президентимизнинг йиғилиш минбаридан туриб «Фермерлар — аграр ислоҳотнинг биринчи қалдирғочлари. Уларнинг қонотларини синдирмайлик. Уларни асраб, авайлаш, парваришлаш керак. Фермерларимизга кўрсатилган бир яхшиликка минг яхшилик билан жавоб қайтарилишига имоним комил», дея бизга жуда катта ишонч билдиргани кўксимизни тоғдек кўтарди.

Юртбошимиз билан учрашиш шарафига муяссар бўлганимга келсак, у менинг ҳаётимда унутилмас воқеа бўлиб қолади. Республикамиз бўйича 25 нафар фермер Ислом Абдуғаниевич қабулида бўлдик. Юртбошимиз биз ёзиб кирган масалаларнигина эмас, балки ундан ҳам кўпроқ, яъни келажакда дуч келишимиз мумкин бўлган муаммоларни ҳам ҳал қилиб бердилар. Ҳозир фермерлар олдида муаммо қолмади. Фермерларга беқиёс ғамхўрлик кўрсатилиб, жуда катта имкониятлар яратиб берилди. Бир сўз билан айтганда, биздан фақат сидқидилдан меҳнат қилиш қолди, холос.

Абдулҳошим МАДАТОВ суҳбатлашди.

• *Абдулла Қодирий таваллудининг юз йиллигига*

ФАЗИЛАТ БОБИДА БЕҚИЁС ЗОТ ЭДИ

Бу йил ҳассос адиб, ўзбек мумтоз адабиётининг ёрқин намояндаси Абдулла Қодирий таваллудига 100 йил тўлади. Бу тўйга мамлакатимиз миқёсида қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Бундан беш йил муқаддам ёзувчининг 95 йиллигини нишонлаш ва 100 йиллик тўйига тайёргарлик кўриш ҳақида махсус қарор қабул қилинган эди. Маълумки, ўтган вақт мобайнида мазкур қарорда қайд этилган Абдулла Қодирий хотирасини абадийлаштириш, асарларини нашр этиш билан боғлиқ кўпгина хайрли ишлар амалга оширилди. Жумладан, пойтахтимизнинг энг катта кўчаларидан бирига Абдулла Қодирий номи берилди. Метро бекатларидан бири ёзувчи номи билан аталиб, унинг безаклари Абдулла Қодирий асарлари руҳига мос равишда ишланадиган бўлди.

Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриётида адибнинг «Ўтган кунлар» ва «Меҳробдан чаён» романларининг оҳорий (оригинал) нусхаси нашр этилди. Шунингдек, ёзувчининг бутун ижоди жамланган тўла асарлар тўплами нашр этилиш арафасида турибди.

Ўтган йили республика Вазирлар Маҳкамаси Абдулла Қодирийнинг юз йиллик тўйини нишонлаш ҳақида махсус қарор чиқарди. Республика Бош вазирининг Ўринбосари М. Қорабоев бошчилигида юбилей комиссияси тузилди. Бу комиссия таркибида идоралар раҳбарлари, ёзувчилар, рассомлар бор.

— Ҳозир энг муҳим вазифа — ёзувчи яратиб кетган боғни уй-музейга айлантириш,— дейди комиссия аъзоси, ёзувчи Тоҳир Малик. У кишининг айтишича, бундай уй-музей қилиш мумкин бўлган жой Ўзбекистонда битта. Бошқа улуғларимизга шундай уй-музей қилиш имконияти йўқ. Негаки, бу ерда Абдулла Қодирий қурган шийпон, уй, боғ сақланиб қолган.

Халқимиз азалдан маърифат намояндаларини қадрлаб келган. Илмга ташна зотлар, адабиёт ихлосмандлари бу элда доимо эъзозланган. Шу боис, бу жой маърифат истаганларга файзли знёратгоҳ бўлиб қолиши керак. Яъни, нафақат адибнинг асарлари, жиҳозлари сақланадиган маскан, балки 30-йиллар адабиётини тадқиқ этиш даргоҳига айланиши лозим, дейди Тоҳир ака.

Ҳозир «Ўтган кунлар» фильмини қайтадан суратга олиш бошланди. Энди у кўп қисмли бўлади. Сценарийсини Р. Муҳаммаджонов ёзган, режиссёри— М. Афзалов. Шунингдек, романнинг 20 қисмли радиоварианти тайёрланмоқда. Яқин кунларда Ҳамза номидаги давлат академик драма театрида «Меҳробдан чаён! асари қўйилади. «Туронфильм» ёзувчининг ҳаёти ва ижоди ҳақида кўп қисмли ҳужжатли лавҳа тайёрлаяпти.

Ёзувчи юбилейига доир бошқа маданий тадбирлар узлуксиз давом этаётир. Яқинда Тошкент вилояти ҳокимлиги билан Абдулла Қодирий вақфи ҳамкорликда ёш ҳажвчи ёзувчилар кўрик-танловини ўтказди.

Абдулла Қодирий ўзбек адабиётига янгича жозиба олиб кирди. «Ўтган кунлар» асарини айсбергга қиёслаш мумкин. Ишқ-муҳаббат бобидаги воқеалар романнинг кўзга яқин чўққиси, холос. Аслида у катта ижтимоий, миллий масалаларни қамраб олган асардир. Абдулла Қодирийнинг барча асарларида истиқлол ғояси ҳукмрон. Ёзувчи истеъдодининг беқиёслиги ҳам шундаки, у Ватан озодлиги, миллат тараққиёти хусусидаги фикрларни тимсоллар воситасида ўқувчига етказа олган.

Бироқ ўша даврдаги манфур тузум Абдулла Қодирий ҳаётини асрай олмади ва табиийки, бунга қодир ҳам эмас эди. Чунки эътиқодсиз жамиятда юксак ниёмон ва эътиқод билан ҳаёт кечиришнинг иложи йўқ. Абдулла Қодирий умри давомида буни ҳис қилиб яшади. У ўз истеъдодининг чиркин муҳит ҳукмронлигидан анча юксак эканини билар эди.

Абдулла Қодирий ягона орзу — озодлик умиди билан яшади. Минг таассуфки, ёзувчи муборак кунларга етмади. Бироқ ул табаррук инсоннинг нияти ўзининг юз йиллик тўйи арафасида ижобат бўлди— Ватани мустақилликни қўлга киритди. Бу кунларни кўриш адиба насиб этмади... Аммо у қисқа умрида абадиятга дахлдор ишларни қилиб улгурди. У ижоду фазилат бобида беқиёс бир зот эди.

Юсуф ЗИЁД, ЎзА мухбири.

ҲАР БИР ИНСОН ҲАЁТИ УЧУН ЖАВОБГАРМИЗ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Шу билан бирга, республиканинг айрим минтақаларида қарорда кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш асоссиз равишда чўзилиб кетмоқда. Аҳолини кўчки ва сел хавфи бўлган жойлардан кўчириш жадал амалга оширилмаяпти. Дарё, сойларнинг соҳил ва ўзанларида, сел йўлларида тартибсиз, назоратсиз равишда уй-жой, дала ҳовлилари қуриш давом этмоқда. Шу сабабга кўра Чирчиқ дарёсининг сув ўтказиш имконияти уч баравар камайди. Оҳангарон, Қашқадарё, Зарафшон ва бошқа дарёларда ҳам шундай аҳволни кўриш мумкин.

Миллий хавфсизлик хизмати, Ички ишлар вазирлиги, Фуқаро мудофааси ва фавқулодда вазиятлар бўйича республика комиссияси, Гидрометеорология бош бошқармаси, Давлат геология қўмитаси мутахассислари ўтказган текширишларнинг кўрсатишича, хавфли жойлардаги шаҳарча ва қишлоқларнинг бугунги кунда республика бўйича атиги 30 фоизи кўчирилган. Шунингдек, вилоят ва туман ҳокимлари ариқларни, сув оқизиладиган қувурларни, сел йўлларини, зовурлар ва каналларни тозалаш ишларини зарур даражада амалга оширмаяпти. Натижада кўпгина шаҳарча ва қишлоқларда ҳовлилар, хонадонлар, аҳоли истиқомат қиладиган жойлардаги кўчалар қор ва ёмғир сувларига тўлмоқда.

Бундан ташқари, айрим вилоятларда ҳимоя дамбаларини тузатиш бўйича тупроқ ва шагал ётқизиш ишлари ҳажми тўла бажарилмаган. Чунончи, Навоий вилоятидаги «Айдаркўл» қирғоқларини мустаҳкамлаш мақсадида тупроқ ётқизиш ишларининг атиги учдан бир қисми амалга оширилган. Бугунги кунгача Андижон вилоятида Тентаксой яқинида жойлашган жамоа хўжаликларида, шунингдек, кўчки хавфи бўлган Норбўта қишлоғи адирларида дамбаларни мустаҳкамлаш ишлари ҳали бошланмаган.

Мажлисда республиканинг бирорта вилояти ҳам сел ва тошқин сувларини талофатсиз оқизиб юборишни таъминлаш мақсадида режалаштирилган ҳимоя ишларини тўлиқ ҳажмда бажармагани қаттиқ танқид қилинди.

Шундан сўнг Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Гидрометеорология бош бошқармаси бошлиғи В. Чуб, мудофаа вазири Р. Аҳмедов, мелиорация ва сув хўжалиги вазири Р. Гиниятуллин, геология ва минерал ресурслар давлат қўмитаси раиси Т. Шоёқубов, сейсмология институти директори Қ. Абдуллабековнинг мазкур масалага доир ахборотлари тингланди.

Ахборотлардан маълум бўлишича, тоғлардаги тўпланган қор миқдори, республика ҳудудида жойлашган сув омборларининг ҳолати пухта ўрганиб чиқилган, сел ва тошқин хавфи мавжуд бўлган жойларга аҳолини огоҳлантирувчи ва хабардор этувчи постлар ташкил этилган, улар кечаю кундуз вазиятни назорат қилиб турибди. Фавқулодда ҳолатларда сел оқимини йўналтириб юбориш учун заҳира сув қавзалари белгилаб қўйилган. Сув омборларининг тўғонлари мустаҳкам, уларда ёрилиш ва упирилиш хавфи йўқ. Илмий текширишлар кучли зилзилалар рўй бериши хавфи ҳам йўқ эканини кўрсатмоқда.

Бизнинг тақдиримиз, ҳаётимиз, иқтисодимиз табиат билан, об-ҳаво шароити билан чамбарчас боғлиқ, дея таъкидлади Ислом Каримов. Оддий пахта масаласини олиб кўрайлик. Пахта — иқтисодиётимиз асоси, ризқ-рўзимиз экани ҳеч кимга сир эмс. Мана, чигит экиш мавсуми бошланди. Шу пайтда Гидрометеорология маркази мутахассислари бу ишни амалга оширишнинг энг қулай вақтларини тавсия этишлари, ўз башоратларининг нечоғли тўғри эканига жавоб беришлари керак. Чунки чигитни экиб қўйиб, кейин уни жала ювиб кетиб, яна қайта экавершдан ҳеч қандай наф йўқ. Ҳозир қишлоқ хўжалиги тасарруфидаги 300 дан зиёд об-ҳавони кузатиш нуқтаси тугатиб юборилгани айтилди. Уларни дарҳол тиклаш керак. «Хасис одам — икки баравар кўп тўлайди» деган мақол бор. Миллион сўмимни тежайман деб, охир-оқибатда миллиардлаб зарар кўриш, ёки, аксинча, вақтида сарфланган маблағ кейинчалик минг бора кўп фойда келтириши мумкин.

Халқда «ҳар эҳтимолга қарши» деган теран маъноли гап бор, деди Президент. Бу рўй бериши мумкин бўлган ҳар қандай мушкилотнинг чорасини кўриб қўй, кейин қийин аҳволга тушиб қолма, дегани. Биз учун инсон ҳаёти — энг азиздир. Ҳеч нарса — на демократия, на ислоҳот битта гўдакнинг бевақт хазон бўлган ҳаётига арзимайди. Давлат ҳар қандай ҳолатда ҳам ўз фуқаролари ҳаётини муҳофаза қила олиши, унинг бойлиги нобуд бўлишига, ҳалол меҳнат билан топган уй-жойи сув ёки тупроқ остида қолишига йўл қўймаслиги керак. Бу ҳаммамизнинг, айниқса, ҳокимларнинг зиммасида турган энг масъулиятли вазифадир. Бепарволик, лоқайдлик оқибатида ана шундай ҳолатларга йўл қўйиш — Ватан, халқ олдидаги энг катта жиноятдир. Буни ҳамма теран англаб олмоғи шарт!

Вазирлар Маҳкамаси қарорини бажаришда нега сусткашликка йўл қўйилди? Нима учун омборлардаги ортиқча сувлар, то марказдан вакил бориб мажбур қилмагунича, вақтида оқизиб юборилмади? Нега оилаларни кўчки хавфи бор жойлардан кўчириш секин кечмоқда? Менимча, бу ҳолнинг сабаблари қуйидагилардан иборат, деди Ислом Каримов. Таассуфки, зиммасига улкан масъулият юкланган кўпгина шахслар бепарволик иллатидан ҳамон халос бўлолмаяпти. Кўпчиликнинг бирор фалокат рўй бериб, бошига бир мусибат тушганидан кейингина кўзи очилади. Ҳозир жойлардаги айрим раҳбарларда ҳамма масалани биров юқоридан келиб ечиб беради, деган кайфият пайдо бўлган. Ҳокимлар шуни тушуниб олиши керакки, ҳукумат ёки илмий муассасалар тавсия беради. Агар, сезгир бўлмаса, ана шу кўрсатмаларни вақтида бажармаса, бунинг оқибатида биронта одам ҳалок бўлса, бунинг учун ҳокимлар шахсан жавоб беради.

Иккинчи сабаб, бу — бизнинг сувга ўта кўзимиз очлигидир. Тўғри, сув айниқса бизнинг шароитимизда ҳаёт, демакдир. Чунки республика ҳудудидаги сув заҳиралари қишлоқ хўжалиги эҳтиёжининг 70—75 фоизинигина қоплайди. Шунинг учун ҳам бирор сув омборидаги ортиқча сувни чиқариб юбориш нафақат ҳоким, балки сув омбори бошлиғи, ҳатто оддий деҳқон учун ғоят мушкул: ёзда нима қиламан деб ўйлайди. Шунинг учун бу масалани марказлашган ҳолда ҳал этиш, яъни тегишли вазирлик ва идоралар аниқ ҳисоб-китоблар асосида қайси сув омборида қанча сув сақланишини белгилаб бериши керак. Чунки ҳокимлар ҳам, деҳқонлар ҳам тоғда қанча қор борлигини, омборга қанча сув келиб қўшилишини аниқ билмайди.

Белгиланган чора-тадбирларни амалга оширишда тўғаноқ бўлаётган учинчи нарса, бу — масъулиятсизликдир. Одатда, биз бирор қарорни қабул қилаётганда шуни бажариш имкони борми, қўлингиздан келадими, деб сўраймиз, деди Ислом Каримов. Лекин кўпинча унинг ижросига келганда, турли баҳонаю сабаблар пайдо бўлади. Ҳолбуки, қабул қилинган қарор вақтида, тўла бажарилиши шарт.

Тўртинчи сабаб, бу — аҳоли ўртасида тушунтириш ишларининг яхши йўлга қўйилмаганидир. Яширишнинг ҳожати йўқ, одамларда «Бошга тушганини — кўз кўрар» деган кайфият бор. Бунга барҳам бериш лозим. Бундай одамларга, сизнинг, бола-чақаларингизнинг ҳаёти биз учун жуда азиз, деб айтиш керак.

Сел, тошқин ва кўчки хавфи мавжуд жойлардан одамлар нега кўчишни истамайди? Бу борада давлат суғурта идоралари қандай фаолият кўрсатяпти? Улар кўчадиганлар учун етарли даражада товон пули тўлаяптими? Бу масалаларни ҳам республика Молия вазирлиги пухта ўрганиб чиқиши ва ечимини топиши керак. Токи, яшаб турган жойини тарк этаётган ҳар бир оила бундан ҳеч қандай моддий зарар кўрмаслигига тўла ишонч ҳосил қилсин.

Аҳолини хавфсиз жойларга кўчиришни икки босқичда ўтказиш мақсадга мувофиқдир, деди Президент Ислом Каримов. Биринчи босқичда кўчки, сел хавфи кетгунга қадар, одамларни тахминан 2 ойга вақтинча бошқа жойларга олиб чиқиб туриш лозим.

Иккинчи босқич эса муайян режа асосида, янги бунёд этиладиган шаҳар ва қишлоқларнинг заминини — тупроқ тузилишини, ер қатлами таркибини пухта ўрганган ҳолда амалга оширилади. Умуман, бундан кейин ҳар бир иншоотни, турар жой биноларини бунёд этишда ана шу ҳолатларни инобатга олиш, олимларнинг, илмий муассасаларнинг хулосаларига таяниб иш кўриш қатъий қоидага айланиши зарур.

Мажлисда ҳозирги шароитда фуқаро мудофааси бўлинмаларининг фаолияти катта аҳамият касб этиши, улар бирор фалокат рўй беришини кутмасдан, унинг олдини олиш чораларини кўриши лозимлиги таъкидланди. Сел, тошқин ва кўчки хавфи мавжуд бўлган жойларга, қандай баҳона-сабаб бўлмасин, одамларни қўймаслик вазифаси топширилди.

Мажлисда муҳокама этилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

Мажлисда республика Бош вазири А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Т. Алимов, Бош вазир ўринбосарлари Б. Ҳамидов, Қ. Ҳаққулов, А. Возненко, К. Тўлаганов, М. Усмонов қатнашдилар.

ЎзА.

БУРҲОН ҲАСАНОВИЧ СИРОЖИДДИНОВ

Республика Уруш ва қуролли кучлар фахрийлари қўмитаси раиси, Ўзбекистон Республикаси Фахрийлар ташкилотлари уюшмаси кенгаши раёсати аъзоси, истеъфодаги генерал-лейтенант Бурҳон Ҳасанович Сирожиддинов 77 ёшида тўсатдан вафот этди.

Б. Сирожиддиновнинг бутун ҳаёти содиқ фарзанд ва ватанпарвар сифатида ватанга фидокорона хизмат қилиш билан ўтди.

Б. Сирожиддинов 1941-1945 йиллардаги урушнинг бошидан охиригача фашист босқинчиларга қарши жангларда бевосита иштирок этди, Москвадан Калининградгача бўлган оғир йўлни босиб ўтиб, мардлик ва жасорат кўрсатди, Беларусь ва Польша заминини душмандан озод қилиш учун бўлган жангларда қатнашди.

Б. Сирожиддинов урушдан кейинги йилларда, ҳарбий ўқув юртини тугаллагач, бир неча йил мобайнида республика ҳаво ҳужумидан мудофаа штабини бошқарди. 20 йилдан ортиқ ички қўшинлар бўлинмаларига командирлик қилди. Б. Сирожиддинов ҳарбий кадрлар тайёрлаш ва тарбиялашга кўп куч ва ғайратини сарфлади, узоқ вақт ички қўшинлар марказий курслари бошлиғи бўлди.

Б. Сирожиддинов сўнгги йилларда фахрийлар ҳаракатида фаол иштирок этиб, ёш авлодни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш бўйича катта ишларни амалга оширди.

Б. Сирожиддинов ҳарбий бурчини сидқидилдан бажаргани учун кўпгина жанговар ва меҳнат орденлари ҳамда медаллар билан мукофотланган, унга «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси» фахрий унвони берилган эди.

Ажойиб, сезгир ва камтар инсон, ватаннинг содиқ фарзанди, фаол жамоат арбоби Б. Сирожиддиновнинг ёрқин хотираси қалбларимизда абадий сақланади.

И. Каримов, Э. Халилов, А. Муталов, И. Жўрабеков, Т. Алимов, М. Умурзоқов, М. Қорабоев, Р. Аҳмедов, З. Алматов, Ғ. Алиев, Б. Раҳимов, С. Охунжонов, П. Шевелёв, Г. Стрелцов, С. Буличев, А. Алимов.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ПУЛ МУОМАЛАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ВА «СУМ-КУПОН»НИНГ ХАРИД ҚУВВАТИНИ ОШИРИШ БОРАСИДАГИ КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

12. Марказий банк ва Молия вазирлиги икки ҳафта муддат ичида Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки билан биргаликда валюта назорати тўғрисидаги низомни ишлаб чиқсинлар, низомда корхоналар экспорт-импорт операцияларини амалга ошириш юзасидан чет эл валютасидаги маблағларнинг ҳаракати тегишли тарзда назорат қилинишини ва шундай маблағларнинг чет эллардаги банкларда берухсат сақланиши имконияти истисно этилишини таъминлаш кўзда тутилсин.

13. Мулкчилик шакларидан қатъи назар, барча корхоналар ва ташкилотлар собиқ СССР республикаларининг банкларида субсчет ҳисоб-китоб варақаларини очган бўлсалар, уларнинг зиммасига мазкур субсчет ҳисоб варақаларидаги мавжуд маблағлар ва уларнинг ҳаракати тўғрисида Ўзбекистон Республикасининг тегишли хизмат кўрсатувчи банкларига мажбурий тартибда мунтазам ахборот бериб туриш мажбурияти юклансин.

14. Молия вазирлиги Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси билан биргаликда республикада мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнларини чуқурлаштириш бўйича тасдиқланган давлат дастурини эътиборга олган ҳолда давлатнинг қиймат-баҳо қоғозларини муомалага чиқариш муддатларини белгиласин.

15. «Ўзэлсаноат» уюшмаси икки ҳафта муддат ичида «Ўзбексавдо» уюшмаси, «Ўзбекбирлашув» билан биргаликда мулкчилик шаклларидан қатъи назар, савдо корхоналари ва ташкилотларини 1995 йилнинг 1 январига қадар уларнинг буюртмаларига мувофиқ касса аппаратлари билан босқичма-босқич таъминлаш бўйича тадбирлар режасини ишлаб чиқсин.

«Ўзбексавдо» уюшмаси, «Ўзбекбирлашув» Ўзбекистон Республикасининг Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда бир ой муддат ичида касса аппаратларидан фойдаланган ҳолда савдо-сотиқни амалга ошириш тартибни ишлаб чиқсинлар.

Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари 1995 йилнинг 1 январидан бошлаб янги ташкил этиладиган савдо корхоналари ва ташкилотлари касса аппаратларига эга бўлмаган тақдирда уларни рўйхатга олишни тақиқласинлар.

16. «Ўзбексавдо» уюшмасига чет эллардан халқ истеъмоли моллари олиб келишни ташкил қилиш учун хомашё заҳиралари ажратиб берилишида идоралар, концернлар, корпорациялар, уюшмалар раҳбарларининг зиммасига шахсий масъулият юклатилсин.

17. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг мақаллий манбаларини қидириб топиш ва пулли хизматлар кўрсатиш, аҳолининг эркин пул маблағларини сафарбар этиш асосида аҳолининг тўлов қобилиятига эга бўлган эҳтиёжини товар заҳиралари билан мутаносиб ҳолга келтиришни ва ўзларига қарашли ҳудудда пул эмиссияси вазиятини назорат қилишини таъминласинлар.

18. Вазирликлар ва идоралар норматив ҳужжатларни ушбу қарорга мувофиқ ҳолга келтирсинлар.

19. Мазкур қарор ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари зиммасига юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 11 апрель.

ПОКЛИК ТИЛДАГИНА БЎЛМАЙДИ

Қадимда барча жиноий ишларни қозилар ажрим қилган. Қозиларнинг ягона «жиноят кодекси» — Қуръони Карим бўлиб, улар барча ишни дин ақидалари асосида тафтиш қилиб, оллоҳ номидан ҳукм чиқарган. Ислом аҳли қавмга энг тўғри, энг маърифатли йўлни кўрсатгани учун ҳам руҳонийлар аҳолининг энг мўътабар; эъзозлаган тоифаси ҳисобланган. Тарбия турлари ичида энг самаралиси ҳам диний тарбия бўлган...

Етмиш йилдан ошиқ давом этган коммунистик истибдод даврида динимиз «бадарға» қилинди, биз худодан юз ўгирдикми, худо биздан юз ўгирдими— нима бўлса ҳам, худосиз яшадик. Бунинг оқибатида тарихан қисқа муддат ичида маънавиятимиз қай даражада «бойигани» барчага маълум...

Худога беҳисоб шукрларким, мустақиллик туфайли жуда кўп қадриятларимиз, жуда катта маънавий бойлигимиз қаторида асосий бойлигимиз — «қувғин»да юрган динимиз ҳам «қайтиб» келди, худони қайтадан танидик ва яна беҳисоб шукрларким, худо ҳам бизни кечирди шекилли, бугунги кундаги аҳволимиз ёмон эмас...

Аммо, афсус ва надоматлар бўлғайким, истаган одам бемалол намоз ўқиш ва рўза тутиш имкониятига эга бўлган, кўплаб масжидлар қурилаётган, мадрасалар очилаётган, ҳайит кунлари ҳақиқий байрам қилинаётган, ҳаж сафарига отланганларга сафар шароити яратиб берилаётган бугунги кунимизда халқимиз ва динимиз шаънига мутлақо тўғри келмайдиган бир ҳодиса содир бўлди, яъни барчанинг эътиқоди ва эҳтиромида бўлган динимиз пешоваридан бир нечтаси қора курсига ўтирди. Бу ҳолни тасаввур қилиш ҳам, тасниф қилиш ҳам ниҳоятда оғир...

Яқинда матбуотда Ўзбекистон Республикаси Олий судида Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг бир неча ходими устидан қўзғатилган жиноий иш кўрилаётгани ҳақида хабар қилинган эди. Мана энди иш кўрилиб бўлди, суд ҳукми чиқди. Қанчалик оғир бўлмасин, сизни бу жиноятчилар, уларнинг фаолиятидаги айрим ўринлар билан таништиришга мажбурмиз.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати раиси қилувчи — Ўзбекистон Республикаси Олий суди судлов ҳайъатининг раиси А. Ишметов, Ўзбекистон Республикаси Олий судининг судьялари О. Рўзиев, А. Дўстбобоевлардан иборат таркибда, давлат айбловчиси — Тошкент шаҳар прокурори Э. Жўраев, ҳимоячилар, жамоат ҳимоячиси иштирокида Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси ходимлари — Муҳаммаднаби Миркомилов, Муҳаммадлатиф Жуманов, Миробид Мирмаҳмудов, Абдусаттор Муслимов, Зиёвуддин Жаҳонгировнинг жиноий иши кўриб чиқилди.

Жиноятчиларнинг айрим ишлари билан танишинг:

Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасида масжидлар бўлими ходими бўлиб ишлаган Муҳаммаднаби Миркомилов 1992 йил сентябридан бошлаб идоранинг чет эл валютаси бўйича хазиначиси лавозимини ҳам эгаллаб турган. У идорага тегишли 4400 АҚШ долларига 1992 йил октябрь ойида «ВАЗ-21061» маркали машина сотиб олиб, уни идора ҳисобига ўтказмасдан, ўз номига расмийлаштирган ва шахсий машина сифатида фойдаланган. Бундан ташқари, кичик корхона ҳадя этган 13000, туркиялик меҳмонлар масжид қуриш учун инъом қилган 60000, жами 73000 Америка долларини идоранинг «Ипак йўли» инновацион-тижорат банкидаги жорий ҳисобига топширмасдан, 1993 йил 12 июлга қадар ўз уйида яшириб келган.

Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасида таълим (таъкид бизники — А. А.) бўлими мудири лавозимида ишлаган Муҳаммадлатиф Жуманов хазина ҳисобидан 1900000 сўмга «ГАЗ-2410» маркали, 600000 сўмга «ВАЗ-21063» маркали машина сотиб олиб, биринчисини ўз номига, иккинчисини эса ўринбосари Миробид Мирмаҳмудов номига расмийлаштирган.

1990 йилдан 1993 йилгача идорада хазиначи бўлиб ишлаган Абдусаттор Муслимов 699526 сўм маблағни ўзлаштирган.

Идора бош ҳисобчиси Зиёвуддин Жаҳонгиров идора жуда кўп ташкилот ва хўжаликларга ўтказган катта миқдордаги маблағни қайтариб олиш тўғрисида бош қотирмаганидан ташқари, Москва саноат қурилиш банкига гўё Тожикистон учун ТУ-154 самолёти сотиб олишга 200000 Америка доллари ўтказган. Бу маблағ Россия Президентининг Фармонига биноан Ўзбекистон Республикасининг қарзи сифатида ушлаб қолинган.

М. Жуманов идоранинг 1300000 сўмига «ГАЗ-31029» маркали автомашина сотиб олиб, унинг ҳужжати ва калитини бир кишининг қўлига топширган (бу киши билан кейинроқ танишасиз)...

Булар жиноятчилар фаолиятининг суд жараёнида қайд этилган айрим кўринишлари, холос...

Суд ҳукмидан парча:

«Суд судланувчилар ва гувоҳларнинг кўрсатмаларини эшитиб, иш материалларини текшириб чиқиб, прокурор ва ҳимоячиларнинг нутқларини тинглаб, қуйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 15, 61 моддаларига кўра Ўзбекистон Республикасида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва Қонунларининг устунлиги сўзсиз тан олинади.

Давлат, унинг органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмалари, фуқаролар Конституция ва қонунларга мувофиқ иш кўрадилар.

Диний ташкилотлар ва бирлашмалар давлатдан ажратилган ҳамда улар қонун олдида тенгдирлар.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонларининг 1992 йил 27 февралда бўлиб ўтган қурултойида қабул қилинган Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси Низомининг 1, 6 моддаларига биноан мусулмонлар идораси ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва амалдаги бошқа қонунларга риоя қилган ҳолда олиб боради».

Ҳукмда амалдаги қонунлар ва идора Низоми қоидалари қўпол равишда бузилганлиги туфайли шу жиноятлар содир этилгани кўрсатиб ўтилган.

Ҳукм ўқилди, қора курсида ўтирганларнинг хатти-ҳаракатларига муносиб баҳо берилди. Аммо, бутун суд жараёнида жиноятчилар қаторида қора курсида ўтирмаган бошқа бир кишининг исми шарифи тез-тез зикр этилиб турди. Барча ҳужжатларда ҳам ўша ном жуда кўп кўзга ташланади.

Бошқа бир ҳужжатдан парча:

«АЖРИМ

Жиноий иш қўзғатиш, қидирув эълон қилиш ва қамоққа олиш ҳақида

. . . . . .

Суд судланганлар ва гувоҳларнинг кўрсатмаларини эшитиб, иш материалларини текшириб чиқиб, прокурор ва ҳимоячиларнинг нутқларини тинглаб, қуйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

Судланганлар айбли деб топилган барча жиноятлар Мовароуннаҳр мусулмонлари идорасининг раиси лавозимида ишлаган собиқ муфтий Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ташкилотчилиги ва бевосита бошчилигида содир этилган бўлиб, унинг амалдаги қонунларга, диний идора низоми қоидаларига риоя этмасдан, уларни қўпол равишда бузиб, ходимларига ғайриқонуний топшириқ, кўрсатмалар бергани натижасида келиб чиққан...

...Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф раҳнамолигида унинг самолёт сотиб олиш баҳонасида чиқарган ғайриқонуний буйруғига мувофиқ ХАЙРИЯ (таъкид бизники — А. А.) ишларига сарф қилиш учун чет давлатлардан келиб тушган валюта маблағларидан 200000 АҚШ доллари масжид-мадрасалар қуриш, уларни таъмирлаш, таълим-тарбия, вақф ва хайрия ишлари учун ишлатилмасдан, 1991 йил 21 декабрида идора ҳисобидан Москва саноат қурилиш банкига Тожикистон Республикаси мусулмонлари қозиёти учун ҚУРОЛ СОТИБ ОЛИШГА (таъкид бизники — А. А.) ўтказиб юборилган...

...Баён этилганларга кўра ва ҳозирги вақтда Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чет элга чиқиб кетгани, турар жойи номаълум эканини эътиборга олиб, жиноят процессуал кодексининг 169, 236-моддаларини қўллаб, суд

АЖРИМ ҚИЛАДИ:

1952 йилда Андижон вилоятида туғилган, миллати ўзбек, Тошкент шаҳар, Уста Олим кўчаси, 28-уйда истиқомат қилиб келган Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуфга нисбатан Ўзбекистон Республикаси жиноят кодекси 130-моддасининг 4-қисми ва 78-моддасининг 3-қисмида қайд қилинган жиноятларни содир этганини назарда тутиб жиноят иши қўзғатилсин.

Унга нисбатан қидирув эълон қилинсин

ва ахтариб топилганидан кейин эҳтиёт чораси ўзгартирилиб, қамоққа олинсин...»

Бу сатрларни ўқиш сизга нақадар оғирлигини сезиб турибман, азиз газетхон. Бироқ, афсуски, начора, ҳодиса содир бўлган, энди минг кўз юмганимиз билан уни орқага қайтариб бўлмайди...

Юқорида «исми табаррук»лари келтирилган «зот» яқин-яқингача бу унвонга қўшиқоқсиз мушарраф эдилар. Аммо, доно халқимизнинг «семизликни қўй кўтарар», деган мақоли ҳам бежиз тўғилмаган экан. Мазкур «зот» ўзига кўрсатилган эҳтиром майдан сархуш бўлиб, ишончу ҳурмат юкини кўтаролмади шекилли, мусулмончиликнинг мезонларидан бири— қаноатни унутиб қўйди, асосий иши — қавмини иймону диёнатга чақириш ўрнига, шуҳрату мансаб кетидан қувиб, снёсий найранг йўлига ўтди. Чунки, энди уни ҳозирги ҳурмату мартаба қаноатлантирмай қўйган эди. Маълумки, раҳмон йўлидан озган одам албатта шайтон йўлига киради. Халқни раҳмон йўлига бошлайдиган «зот» энди шайтоннинг қулига айланган, унинг: «Сен халқингга раҳнамо бўласан», деган васвасасидан бошқа нарсани эшитмас эди. Оқибатини, мана, кўриб турибсиз.

Республикамизда жиноятчиликка қарши катта кураш бошланган, бу кураш самарасини бераяпти, лекин, афсуски, жиноятчилик ҳали батамом тугагани йўқ. Бу — тушунарли ҳол, албатта. Чунки, ёмонлик илдизини бир кунда қуритиб бўлмаслигини барчамиз биламиз. Жиноят содир этаётганлар орасида турли тоифага мансуб кишилар бор. Аммо, сиз билан бизни поклик, ҳалолликка даъват этувчи дини ислом пешволарининг жиноят содир этиши... идрок этиш ўта мушкул бўлган ҳол.

Жиноятга яраша жазо берилади, етказилган моддий зарар ўрни қопланади. Бу — аниқ гап ва ҳал этилиши унча қийин бўлмаган масала. Бироқ, шу бир суд жараёнида аниқланган жиноий ишлар етказган маънавий зарарнинг ўрнини қоплаш (агар қоплаб бўлса!) эса, ниҳоятда машаққатли, ҳали-бери битадиган иш эмас. Келинг, шу тўғрида салгина мулоҳаза юритайлик.

Шолининг ичида курмак ҳам ўсиши табиий. Бироқ, бу гап — шолизорни курмакзор деб аташ лозим, деган гап эмас. Тил ва дилда фақат худонинг номи зикр этилиши лозим бўлган муқаддас даргоҳга тўрт-бешта нафси ҳакалак отган одам жойлашиб олгани — бу муқаддас даргоҳ нуфузига салгина соя ташласа-да, асосий моҳиятга назаримизни ўзгартиролмайди. Кишини бошқа нарса ўйлантиради. Ўғрилик, фаҳш, қаллоблик билан кун ўтказадиган одамлар бор. Уларни «худодан қўрқмаганлар», деймиз. Улар ҳақиқатан ҳам худони билмайди ҳам, биноборин, ундан қўрқмайди ҳам. Аммо, сизу билан бизни ҳар нафасда инсофга, мусулмончилик одатларига риоя қилишга, худодан қўрқишга чорлаб «амри маъруф» қиладиган одамларнинг ҳаромдан ҳазар қилмагани, ҳаром луқмани бошқа жойдан эмас, худонинг уйидан қидиришга худодан қўрқмаганига нима дейсиз?

Тожикистондаги биродаркушлик уруши қўшни, биродар халқ тарихида қора доғ бўлиб қолади. Маълумотларга қараганда, бу урушда тожик халқи берган қурбон иккинчи жаҳон урушида берилган қурбондан анча кўп экан. Ҳали ҳам совуқ нафаси уфуриб турган бу урушни аслида ким бошлаганини биламиз. Урушаётганларни сулҳга чақирадиган, ўз номи билан тинчлик бўлган дини ислом вакили, ҳатто чумолига ҳам озор бермаслиги лозим, лекин юз минглаб миллатдошларининг қони тўкилишидан сесканмаган, бугунги кунда хорижда айшини суриб юрса ҳам, ҳамон қон ҳидини соғинаётган бу «зот»нинг исми шарифлари ҳам барчага аён — Акбар Тўражонзода. Президентимиз Тожикистонда вазият кескинлаша бошлаганиданоқ ташвишга тушгани, бу вазиятни юмшатишга урингани, хунхўрлик бошланганидан бери эса, бу мудҳиш оловни ўчириш мақсадида жон қуйдираётгани, БМТ Бош котибига бир неча марталаб мурожаат қилгани, ҳатто Бирлашган Миллатлар Ташкилоти минбаридан туриб шу хусусда бонг ургани ҳолда, республикамизнинг аҳли мусулмони сиғинадиган муқаддас даргоҳ пешволари бу уруш оловини «пуф»лашга кўмаклашганини ким шуурига сиғдира олади? Масжид-мадрасалар қуриш, уларни таъмирлаш, таълим-тарбия, вақф ва хайрия ишларига сарф қилиш учун ҳадя қилинган 200000 америка доллари қон тўкиш учун ишлатишга инъом қилинганини инсон зотига қандай тушунтириб бўлади? «Жиноят» сўзи бу ишга баҳо бўлолмайди. Буни фақатгина қабоҳат деб аташ лозим эмасми?

Ва ниҳоят. Бу қилмишлардан огоҳ бўлган оддий мусулмон фуқарода умуман дини исломга нисбатан қандай фикр уйғонади? Бу қилмишлар олдида етмиш йилдан ошиқ давр мобайнида олиб борилган атеистик тарбия ҳеч нарса бўлиб қолмайдими?

Назаримда, содир этилган жиноят ҳам, ўзлаштирилган маблағ ҳам, моддий зарар ҳам бу маънавий зилзила оқибатида ҳосил бўлган маънавий ўпқон олдида бўлак-бўлак қилиб ташланган тана қаршисидаги бир эмлаш билан битиб кетадиган жароҳатга ўхшаб қолади.

Халқимизда: «Тили билан дили бир», деган сифат бор. Бу — асл инсон, асл мусулмоннинг сифати. Дилдаги нарса тилга чиққан тақдирдагина бу бирлик пайдо бўлади. Дилида бошқа нияту тилида ўзга гап бўлган инсон эса, мунофиқ ҳисобланади. Мунофиқлик исломда кофирликдан ҳам ёмон баҳоланади...

Шу ўринда барча диндорлар, диний идора раҳбарларидан узр сўраган ҳолда битта мулоҳазани ўртага ташлашни лозим топдик. Маълумки, асов дарё ўзини у қирғоқдан бу қирғоққа уриб оқади. Орада қанча жойларни ўпириб ҳам кетади. Шунинг учун унинг лойқа сувини ичиш қийин бўлади. Ўзанига борганидан кейингина ўзи ҳам тинчланади, суви ҳам тиниди. Ёшлик ҳам асов дарёдай гап. У ўзанига етгунига қадар анча-мунча номақбул ишларни қилиб қўйиши мумкин. Шундай экан, мусулмон фуқароларимизнинг энг эътиборли даргоҳи бўлмиш динни идораларга ҳам кўпни кўрган, оқ-қорани таниган, муҳтарам оқсоқоллардан етакчи сайлаш мақсадга мувофиқ бўлмасмикан?

Бу ердаги кичик «балиқча»лар тўрга илинди-ю, уларнинг илҳомчиси, фатводори бўлган акула хорижга қочиб, жазодан қутулиб қолдими? Менимча, бундай деб бўлмайди. Ҳеч бир ҳодиса мантиқдан ташқарида юз бермайди. Жиноятнинг моддий ва маънавий томонлари тилга олинди. Жазо ҳам айнан шу тарққа — икки хил, яъни, моддий ва маънавий бўлади. Маънавий ва моддий жазони асло тарози паллаларига солиб бўлмайди. Маънавий жазо юки босиб кетади. Шу нуқтан назардан қарайдиган бўлсак, бу мудҳиш ишларнинг бошида турган раҳнамони худонинг ўзи жазолаб қўйганига имон келтирамиз. Чунки, юртдан айри тушиб, халқнинг нафратига учраб яшашдан оғир жазо бўлмайди бандаси учун!

Хуллас, бу хунук ҳодиса барчамизнинг кўзимизни очсин, дил бошқа-ю тил бошқа бўлиши, поклик тилдагина бўлганида не оқибатларга олиб келишидан ҳар қайсимиз ўзимизга хулоса чиқариб олайлик, Оллоҳ таоло ҳеч бир бандасининг пешонасига бундай тақдирни ёзмасин!

А. АЛИЕВ.